

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Barbora Grečnerová: Knihovna, která nepůjčuje knihy / s. 25

Olga Hájková: Studentům naproti / s. 20

Margita Štěpánková: I teenageři mají v kaplické knihovně své místo / s. 23

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Čtvrtletník

Náklad: 600 výtisků

Určeno knihovnám Královéhradeckého kraje

Vychází s finanční podporou

Královéhradeckého kraje

Šéfredaktorka: Mgr. Petra Řoutilová

Redakční rada:

Bc. Vladimíra Buchtová, Miroslava Cvejnová,
Ester Horáková, Mgr. Adam Hošek,
Bc. Kateřina Hubertová, Mgr. Marta Lelková,
Mgr. Martina Opršalová Dašková, Bc. Eva Semrádová,
Mgr. Eva Svobodová, Markéta Tučková,
Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.

Korektury: PhDr. Božena Klabalová

Obálka: Markéta Kaliňák

Sazba, tisk: AD reklama, s. r. o., Trutnov

Vydává Studijní a vědecká knihovna
Hradecká 1250
500 03 Hradec Králové
tel. 494 946 200
e-mail: unas@svkhk.cz
<https://www.svkhk.cz>

Inzerce přijímá redakce.
Za původnost a obsahovou správnost ručí autor.
Nevyžádané příspěvky se nevracejí.

Toto číslo vyšlo 17. 9. 2026.

MK ČR E 14191
ISSN 0862-9366 (Print)
ISSN 2571-4597 (Online)

Copyright 2022 SvHK

Všechna práva vyhrazena. Žádná část nesmí
být reprodukována, uchována v rešeršním
systému nebo šířena jakýmkoliv způsobem
bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

Fotografie použité v tomto čísle jsou z archivů jednotlivých
knihoven nebo z jejich webových stránek.

OBSAH ČÍSLO

Na slovíčko	
Nové cesty ke čtenářům	3
Zkraje z kraje	
Pozvánka na Královéhradeckou knihovnickou konferenci 2026	4
Týden knihoven, Den architektury: jen tak pobýt v Jičíně	4
Komunikujeme na Noci vědy	4
Čti za národák	4
Šumné knihovny	
Když se sen o moderní knihovně stane skutečností	5
Na cestě za krajským titulem Knihovna roku	8
Obecní knihovna Batňovice	8
Komunitní a vzdělávací centrum a knihovna Kopidlno	11
Nová Městská knihovna v Broumově	12
Naše téma – čtenářství dospívajících	
Knihovník vzdělávající žáky z učiliště? Ale jistě!	15
Literární dílna v knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně	18
Studentům naproti	20
Komiksový chodník	20
Prostory a vybavení knihoven	
Teen zóna v Hulíně jako mezistupeň	
mezi oddělením pro děti a pro dospělé	22
I teenageři mají v kaplické knihovně své místo	23
Zaujalo nás	
Knihovna, která nepůlčuje knihy	25
Věk je jen číslo	
aneb Nejstarší občan vzpomínal v Místní knihovně Podbřezí	27
Kterak jsem z nouze sáhl po umělé inteligenci	
aneb Výstavy AI obrazů	28
Letní cvičení na střeše knihovny slaví už 10 let	30
Praxe v SvHK	32
Jak na to	
Mezi řádky vzniká něco víc než jen zahrada	33
Stalo se	
Praha hostila organizaci EBLIDA:	
o udržitelnosti, spolupráci a budoucnosti knihoven	35
Chobotnice v děravé síťovce aneb Jak dopadla letošní Okenka	38
Kurz Samostatný knihovník metodik / samostatná	
knihovnice metodička	39
Mezinárodní konference Ars typographica antiqua v Martině . . .	41
Generační pohledy	
Al, peníze a rap	42
Okénko	
Na Valašsko za knihovnami i lidmi	43
Kdo je	
Na skok do Trutnova za Lenkou Trejbalovou	46
Marie Otavová a 10 let v Univerzitní knihovně UHK	47
Rozhovor s Oldřichem Suchoradským	49
Školní knihovny	
Knížka do lavice: podpora společného čtení ve školách	52
Tři role, jeden společný cíl: vést děti ke čtení	53
Regionální poklady	
Nejstarší dochovaný královéhradecký tisk	54
Obálka:	
Lavička Václava Havla	
Týden knihoven	
Foto nad Do čísla přispěli:	
Studijní cesta po moravských knihovnách se SKIP 08	

S
v
k
HK

Studijní a vědecká
knihovna
v Hradci Králové

Nové cesty ke čtenářům

Petra Řoutilová

Milé čtenářky, milí čtenáři, knihovny se mění. Možná rychleji než kdy dříve. Rekonstruují své budovy, hledají nové cesty ke čtenářům, vytvářejí komunitní zahrady, otevírají prostory dospívajícím, spolupracují se školami, využívají umělou inteligenci nebo se inspiroují zkušenostmi kolegů z jiných zemí. Přesto se něco nemění. Pořád zůstávají místem, kde se lidé mohou potkávat, bavit či vzdělávat. Právě tuto rozmanitost zachycuje podzimní číslo zpravodaje *U nás*. Hlavním tématem je opět čtenářství dospívajících. Není to jednoduchá skupina čtenářů a asi neexistuje jediný správný recept, jak ji do knihoven přivést. O to cennější jsou zkušenosti knihovníků, kteří se o to dlouhodobě pokoušejí. Dočtete se o práci se studenty odborných učilišť, o literární dílně pro mladé autory, komiksovém chodníku nebo o budování teen zón, které vznikaly společně s mladými lidmi. Nechybí ani další díl **Generačních pohledů**, tentokrát věnovaný zástupci generace Alfa. Jeho názory na umělou inteligenci, technologie nebo finanční gramotnost možná některé z nás překvapí.

Stejně silně se tímto číslem prolíná téma proměny knihoven. Zavítáme do nově zrekonstruované knihovny v Červeném Kostelci i do zcela nové knihovny v Broumově, podíváme se do komunitní zahrady, která vznikla vedle knihovny, i do školních knihoven, kde se propojuje práce učitelů a knihovníků. Zajímavý je také projekt Knížka do lavice, který pomáhá přivádět současnou dětskou literaturu přímo do školních tříd.

Podzim letošního roku přináší také významné výročí. V říjnu by se Václav Havel dožil devadesáti let. Jeho odkaz si připomínáme nejen symbolem na obálce tohoto čísla, ale také článkem o Knihovně Václava Havla. Její příběh připomíná, že knihovna může být mnohem víc než správcem knihovního fondu. Může vytvářet prostor pro otevřenou diskusi, vzdělávání i uchovávání společenské paměti. V době, kdy se veřejná debata často zjednodušuje a polarizuje, je to poslání

možná důležitější než kdy dříve.

Ani v dalších rubrikách nechybí inspirace. Nahlédneme na mezinárodní konferenci EBLIDA i mezi odborníky zabývající se starými tisky, poznáme zkušenosti z nového rekvalifikačního kurzu pro metodiky, podíváme se do zákulisí práce Univerzitní knihovny UHK, navštívíme Trutnov i již zaniklou malou knihovnu ve Mlýnci, jejíž knihovník se čtenářům věnoval více než půl století. A v rubrice **Regionální poklady** se vrátíme až do roku 1617 za nejstarším dochovaným tiskem vytištěným v Hradci Králové. Vedle nejmodernějších technologií se tak v tomto čísle setkávají i čtyři sta let staré knihy.

Věřím, že i v tomto čísle najdete inspiraci, která vás zaujme, potěší nebo povzbudí k tomu, vyzkoušet něco nového právě ve vaší knihovně.

Pozvánka na Královéhradeckou knihovnickou konferenci 2026

Agnieszka Ewa Lamr

Dne 24. listopadu 2026 se ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové uskuteční Královéhradecká knihovnická konference. Letošním tématem bude *Wellbeing v knihovnách*, zaměřený na uživatele knihoven i jejich zaměstnance. Účastníci se mohou těšit na odborné přednášky, workshopy a prezentace příkladů dobré praxe z knihoven Krá-

lovéhradeckého kraje, z České republiky i na mezinárodní inspirativní okénko.

Setkání nabídne jedinečný prostor pro diskusi nad otázkami, jak být spokojeným knihovníkem a poskytovatelem služeb, jak pečovat o vlastní well-being a jak vytvářet prostředí, v němž se budou čtenáři cítit v knihovně dobře. Konference proběhne prezenčně a současně bude živě streamována.

Kontakt na autorku: agnieszka.lamr@svkhk.cz

Týden knihoven, Den architektury: jen tak pobýt v Jičíně

Adam Hošek

Letos se v jednom týdnu potkávají hned dvě celostátní kampaně, v jejichž rámci proběhne řada akcí po celém Česku. Týden knihoven a Den architektury. Na průnik těchto oborů se zaměříme v Knihovně Václava Čtvrťka v Jičíně, která právě prošla částečnou rekonstrukcí. Odpoledne proběhne komentovaná prohlídka rekonstruované budovy

a představení projektu, v 18.00 panelová diskuse *Jen tak pobýt – proměny architektury knihoven a třetích míst* s architektkou Annou Vo Thi Thao, Lenkou Dostálovou z Metodického centra pro výstavbu a rekonstrukci knihoven při MZK, spisovatelkou Annou Beatou Háblou, ředitelem nymburské knihovny Janem Červinkou a autory rekonstrukce ze studia A1architects.

Kontakt na autora: hosek@knihovna.jicin.cz

Komunikujme na Noci vědy

Vladka Buchtová

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, společně s Knihovnou města Hradce Králové, UHK a [dalšími institucemi](#) se opět zapojí do Noci vědy, která se uskuteční 25. září. Tentokrát má knihovnám na míru šité téma: Komunikace. Návštěvníci se mohou těšit na ukázky komunikace neslyšících,

na workshopu zjistit, jak se mezi sebou dorozumívají brouci, či se zúčastnit her pro děti i dospělé. Pamětníci si na retrovýstavě mobilů připomenou, jakými přístroji se dorozumívali v 90. letech a jak dál pokračoval technický vývoj. Pomocí zařízení umožňujícího živé vstupy do vysílání pronikneme zčásti do práce redaktora v terénu.

Kontakt na autorku: Vladmira.Buchtova@svkhk.cz

Čti za národ'ák!

Petra Řoutilová

Projekt Čti za národ'ák! je celostátní kampaň na podporu čtenářství, která chce vrátit čtení mezi přirozené každodenní návyky. Využívá přitom atraktivní sportovní motiv a ukazuje, že stejně jako pravidelný pohyb prospívá tělu, pravidelné čtení posiluje mysl.

Kampaň vyzývá veřejnost, aby začala třeba jedinou stránkou denně, protože i malý krok může vést k vytvoření dlouhodobého čtenářského návyku. Do projektu se mohou zapojit také knihovny, které mají k dispozici propagační materiály a doporučení pro vlastní aktivity. Více informací najdete na webu [Čti za národ'ák!](#).

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

¹ Dostupné z: <https://www.ctizanarodak.cz/>

Když se sen o moderní knihovně stane skutečností

Markéta Šolcová

Když dnes procházím zrekonstruovanými prostory Knihovny Břetislava Kafky Červený Kostelec a pozoruji návštěvníky, kteří si vybírají knihy, posedávají v čítárně, využívají nové studijní zázemí nebo si užívají programy na knihovní zahradě, uvědomuji si, jak dlouhou cestu jsme společně urazili. Rekonstrukce knihovny, která byla zahájena v roce 2024 a dokončena v roce 2025, nebyla pouze stavebním projektem. Byla především projektem lidí, spolupráce, odvahy a víry v to, že i knihovna v malém městě s cca 8 200 obyvateli může být moderním, kulturním a komunitním centrem odpovídajícím potřebám 21. století.

Myšlenka na rozsáhlejší proměnu knihovny vznikala postupně. Budova, která sloužila veřejnosti řadu desetiletí, si sice zachovávala své kouzlo a jedinečnou atmosféru, stále více se však ukazovalo, že její technický stav i prostorové uspořádání již neodpovídají současným nárokům na provoz moderní veřejné knihovny. Potřebovali jsme zlepšit energetickou náročnost objektu, modernizovat technické zázemí, vytvořit kvalitnější prostory pro návštěvníky a zároveň zachovat jedinečný charakter místa, které je neodmyslitelně spojeno s kulturním životem našeho města.

Zásadním krokem se stal rok 2022, kdy město Červený Kostelec oslovilo architektonické studio Papundekl architekti, s. r. o. Původním záměrem bylo navrhnout nové interiérové řešení knihovny. V průběhu příprav se však ukázalo, že budova potřebuje mnohem komplexnější zásah. Z původně zamýšlené modernizace interiérů se tak postupně stal rozsáhlý pro-

jekt rekonstrukce a adaptace objektu na moderní kulturní a kreativní centrum.

Architektonický návrh zpracovali architekti Jan Bárta, Šimon Bierhanzl a Marek Fischer ze studia Papundekl. Vzpomínám na první setkání s architekty v naší knihovně, kdy jsme přímo na místě debatovali o našich vzájemných představách, snažili se najít konsensus a vnímat základní principy rekonstrukce v souladu se Standardem pro dobrou knihovnu, metodickým pokynem Ministerstva kultury z roku 2020. Přístup architektů se vyznačoval citlivým propojením historického charakteru budovy s moderními požadavky na veřejnou instituci s dodržením „velkorysosti prostoru“. Nešlo pouze o vytvoření nového vzhledu, ale především o promyšlené řešení provozu, orientace návštěvníků a flexibility jednotlivých prostor.

O letních prázdninách 2023, rok po mém nástupu do vedení knihovny, jsem oslovila všechny zastupitele města a úředníky s informací o vyhlášení dotačního titulu Ministerstva kultury ČR na malá kreativní a kulturní centra a oznámila jsem jim úmysl tuto jedinečnou možnost velké finanční podpory pro rekonstrukci knihovny využít.

V září 2023 byl architektury finalizován rozpracovaný projekt a ke konci září 2023 se nám ve spolupráci s architekty a projektovými manažery z Východočeské rozvojové, s. r. o., během necelého měsíce podařilo dokončit a podat obsáhlou žádost o dotaci. Velmi důležitou roli při přípravě projektu sehrálo město Červený Kostelec jako zřizovatel knihovny. Od prvních úvah až po samotnou realizaci stálo za myšlenkou potřeby rekonstrukce knihovny s dožívajícím vybavením. Díky podpoře obou čelních představitelů města, starosty

Fotografie: Alex Shoots Buildings

Tomáše Prouzy a především místostarosty Jiřího Regnera, který se aktivně zapojil do hledání dalších dotačních titulů, se podařilo připravit projekt, který by bez výrazné pomoci dotačních programů nebylo možné realizovat. V lednu roku 2024 jsme se dozvěděli, že nám dotace, pro započítí rekonstrukce zcela zásadní, byla udělena.

Klíčovým zdrojem financování se tedy stala dotace Ministerstva kultury České republiky z Národního plánu obnovy financovaného Evropskou unií. Knihovna získala podporu ve výši 17 388 772 Kč, určenou na rekonstrukci a adaptaci objektu na kulturní a kreativní centrum. Další významné prostředky byly získány prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj, které podpořilo vybavení knihovny novým nábytkem částkou 2 mil. Kč. Na pořízení audiovizuální techniky pro nový společenský prostor přispěl také Státní zemědělský intervenční fond. Významnou pomoc poskytl rovněž Královéhradecký kraj. Město Červený Kostelec se na financování projektu podílelo vlastními prostředky v řádu milionů korun. Celkové náklady projektu byly plánovány na přibližně 36 milionů korun.

Po dokončení projektových příprav mohla být zahájena samotná realizace. Na základě výběrového řízení, které organizovalo město Červený Kostelec, se generálním dodavatelem stavebních prací stala společnost Průmstav Náchod, s. r. o.

Samotnému zahájení stavebních prací předcházelo období, na které budeme v knihovně ještě dlouho vzpomínat. Bylo nutné přestěhovat celý knihovní fond a vybavení do náhradních prostor. Knihovna v té době disponovala přibližně 38 tisíci svazky knih. K tomu bylo potřeba přesunout časopisy, deskové hry, počítače, kancelářské vybavení, archivní materiály, technické zázemí a část nábytku. Pro běžného návštěvníka možná neviditelná část projektu představovala pro zaměstnance knihovny obrovské množství práce. Stěhování do náhradních prostor (a po roce a půl i z náhradních prostor zpět do knihovny) proběhlo za významné pomoci zaměstnanců Odboru místního hospodářství města. Důležitou pomoc poskytl také žáci z devátých tříd ZŠ V. Hejny Červený Kostelec. Organizačně a fyzic-

Fotografie: Alex Shoots Buildings

ky se do stěhování zapojil také pan místostarosta. Všem patří velký dík.

Náhradní provoz byl zajištěn v prostorách areálu společnosti Volhejn naproti budově základní umělecké školy. Přestože podmínky byly odlišné od běžného provozu, naším cílem bylo zachovat služby pro veřejnost v co největším rozsahu. Výpůjční dobu jsme sice omezili na tři dny v týdnu, ale pustili jsme se do přeznačování a přebalování všech knih fondu, nově jsme také velkou část knih opatřili piktogramy. Do přebalování knih do nových obalů se zapojily také dobrovolnice. Jsem hrdá na celý tým knihovny, který toto náročné období zvládl s profesionalitou, trpělivostí a obdivuhodným nasazením. Bez ochoty zaměstnanců přizpůsobit se mimořádné situaci by nebylo možné zajistit kontinuitu služeb pro naše čtenáře.

V roce 2024 byly zahájeny stavební práce. Rekonstrukce zasáhla prakticky celý objekt. Došlo k jeho zateplení, výměně všech oken za nová dřevěná okna s izolačními trojskly, instalaci tepelného čerpadla a podlahového topení a k celé řadě technických úprav, které významně zlepšily energetickou efektivitu budovy. Současně byly mírně upraveny vnitřní dispozice, byly dobudovány chodby u výtahu ve všech třech patrech, aby návštěvníci mohli vystupovat z výtahu do chodby a ne přímo do místnosti, jak tomu bylo před rekonstrukcí. Vznikly nové provozní prostory, technické zázemí a depozitář.

Výraznou proměnou prošel vstup do budovy. Dřívější tmavý a nevládný průjezd získal novou podobu a stal se důležitou součástí celkového architektonického konceptu. Návštěvníci nyní vstupují do otevřenějšího, světlejšího a přívětivějšího prostoru, který propojuje ulici s knihovnou a zároveň umožňuje pohodlný přístup na zahradu.

Poprvé v historii červenokostelecké knihovny jsme mohli čtenářům nabídnout možnost vrácení knih přímo z ulice: do fasády domu byl citlivě nainstalován návratový bibliobox.

Kompletně nově bylo vybaveno oddělení pro dospělé čtenáře i oddělení pro děti a mládež. Nový mobiliář přinesl nejen vyšší komfort, ale také větší variabilitu pro pořádání kulturních, vzdělávacích a komunitních akcí. Architekti pracovali s motivem červené barvy, která symbolicky odkazuje na název našeho města a současně sjednocuje celý interiér.

Velkou radost máme z proměny dětského oddělení. Právě zde vznikl jeden z nejzajímavějších prvků celé knihovny – textilní baldachýn, vytvořený pražskou výtvarnicí Lindou Retterovou ve spolupráci s dětmi výtvarného oboru z třídy paní učitelky Pavly Kejzlarové ze Základní umělecké školy Červený Kostelec. Díky tomuto prvku získal prostor hravost, originalitu, současně lepší akustické vlastnosti a v použití motivů z knihy Josefa Čapka O pejskovi a kočičce také důraz na region východních Čech, kde bratři Čapkové vyrostli a do něhož zasadili i některé své literární postavy.

Významnou součástí projektu se stalo také vylepšení multifunkčního prostoru v podkroví, Velkého sálu. Místnost byla prosvětlena střešními okny a přibyla tím i možnost přirozeného způsobu větrání. Nové audiovizuální vybavení velkého sálu, nový výkonný dataprojektor zavěšený ke stropu, ovládací tablet umístěný na zeď, velkoformátové plátno usazené do stropu, bezdrátové mikrofony a možnost připojování nejen přes USB kabel, ale také pomocí pohodlnějšího bezdrátového clicksharu, umožňuje vyjma výstav a vernisáží pořádat přednášky, besedy, workshopy, vzdělávací akce i kulturní programy, prezentace i promítání filmů, a to dnes již dle požadavků a standardů moderní doby. Knihovna tak získala další rozměr a nové možnosti využití.

Fotografie: Alex Shoots Buildings

Fotografie: Alex Shoots Buildings

Když hovořím o proměně knihovny, nemohu opomenout knihovni zahradu. Ta prošla revitalizací dle architektonického návrhu MgA. Kristýny Taubelové v roce 2021. Konají se zde čtenářské akce, bazary knih, programy pro děti, komunitní setkání, koncerty i letní literární aktivity. Rekonstrukce budovy nyní umožnila ještě lepší propojení interiéru se zahradou a vytvořila z celého areálu jeden funkční celek.

Po měsících intenzivních stavebních prací následovalo vybavování interiérů nábytkem, z nichž jsou mnohé kusy opatřeny kolečky, jež umožňují větší flexibilitu v práci s prostorem, instalace technologií, návrat knihovního fondu a příprava na znovuotevření. Také tato etapa znamenala pro zaměstnance knihovny stovky hodin práce. Bylo potřeba vrátit knihy do regálů, nastavit nové

provozní procesy a zajistit vše potřebné pro obnovení běžného provozu.

Knihovna má novou vizuální identitu, která po celý rok 2025 vznikala ve spolupráci knihovny s grafiky MgA. Davidem Babkou a MgA. Iljou Bazhanovem a architektky, zejména s Ing. arch. Šimonem Bierhanzlem.

Když jsme po dokončení rekonstrukce mohli znovu otevřít dveře veřejnosti, byl to okamžik plný emocí. V nových prostorách jsme najednou viděli naplnění několikaleté práce, plánování a společného úsilí. Zadostiučiněním je sledovat reakce návštěvníků, kteří oceňují nejen krásu nových prostor, ale také jejich funkčnost, vzdušnost a příjemnou atmosféru.

Rekonstrukce Knihovny Břetislava Kafky Červený Kostelec není pouze investicí do budovy. Je investicí do vzdělávání, kultury, komunitního života a budoucnosti našeho města. Vytvořili jsme prostor, který nabízí mnohem více než jen půjčování knih. Je místem setkávání, sdílení zkušeností, inspirace, tvořivosti a celoživotního vzdělávání.

Na závěr bych chtěla poděkovat všem, kteří se na této mimořádné proměně podíleli. Děkuji městu Červený Kostelec za dlouhodobou podporu, poskytovatelům dotací za důvěru, architektům za návrh a nasazení, s kterým pravidelně do Červeného Kostelce na kontrolní dny přijížděli. Společnosti Průmstav Náchod, s. r. o., patří dík za realizaci stavebních prací, na něž měli vskutku „šibeniční“ čas, všem partnerům projektu, a především zaměstnankyním knihovny za jejich obrovské nasazení. Poděkování patří také našim čtenářům a návštěvníkům, kteří nám po celou dobu rekonstrukce zachovali přízeň a trpělivě vyhlíželi začátek nové etapy knihovního působení.

Jsem přesvědčena, že nová podoba Knihovny Břetislava Kafky bude sloužit obyvatelům Červeného Kostelce i návštěvníkům města po mnoho dalších desetiletí a že se stane inspirativním místem pro všechny generace. Ať už jste zblízka či zdaleka, „přijďte pobejt“.

Kontakt na autorku: reditelka@knihovnack.cz

Na cestě za krajským titulem Knihovna roku

Petra Řoutilová

Ve druhém čísle zpravodaje jsme se ohlédlí za minulými čtyřmi ročníky krajské soutěže Knihovna roku a představili vám první dvě nominované knihovny pro rok 2026. V době vydání aktuálního čísla už sice známe i výsledky soutěže, ale až do podzimního slavnostního vyhlášení ve Studijní a vědecké knihovně si je necháme pro sebe. Místo toho vám představíme další dvě knihovny, které v červnu navštívila krajská hodnotící komise. Tady je máte:

Obecní knihovna v Batňovicích

Markéta Tučková

Odkaz na webovou stránku: <https://knihovna.batnovice.cz/>

Počet obyvatel obce: 780

Otevírací doba: úterý 13.00–15.00,
čtvrtek 15.00–18.00

Knihovnice: Markéta Tučková

Pověřená knihovna: Městská knihovna Trutnov

O naší knihovně

Batňovická knihovna se může pyšnit více jak stoletou historií. Její počátky sahají daleko před rok 1918, kdy v Zálesí (část Batňovic) byla již veřejná čítárna a v obci dvě knihovny, knihovna Krakonošova a knihovna Čtenářské besedy. V roce 1920 sloučením obou knihoven vznikla obecní knihovna. V roce 2020 jsme tedy oslavili 100 let od založení Obecní knihovny v Batňovicích. K této příležitosti byl vydán almanach **100 let Obecní knihovny v Batňovicích 1920–2020** autorů Břetislava Nováka a Markéty Tučkové. Nutno podotk-

nout, že mezi lety 1995 a 2004 byla naše knihovna zavřená pro nedostatek vhodných prostor.

Dnes naše knihovna sídlí v budově základní a mateřské školy, a to je její velkou výhodou. Třídy mateřské i základní školy tak přirozeně využívají prostory a služby knihovny v rámci vyučování a při aktivitách školní družiny.

Umístění a vybavení knihovny

Knihovna je umístěna v prvním patře nad školní jídelnou. Bohužel není bezbariérová. V oddělení pro dospělé jsou k dispozici dva počítače pro veřejnost. V knihovně najdete i podkrovní dětské oddělení, kde je pro úplně nejmenší čtenáře zřízen malý koutek s herními prvky. Od roku 2018 používáme knihovnický program Tritius. V loňském roce obec zakoupila bezdrátovou čtečku a laserovou tiskárnu. Vyměněny byly staré zářivky za modernější LED osvětlení. Rekonstrukcí prošel i výpůjční pult. V letošním roce jsme na fasádu budovy nechali namalovat nápis KNIHOVNA. V prostranství školy i knihovny máme KNIHOSTROM s lavičkami, který je hojně využíván nejen místními, ale i těmi, kdo do obce zavítají.

Služby knihovny

Pravidelně přivážíme knihy z výměnného souboru z MěK Trutnov a snažíme se vyhovět požadavkům čtenářů. Využíváme i MVS z okolních městských knihoven Trutnov, Úpice, Rtyň v Podkrkonoší, Červený Kostelec. Pro lepší

informovanost občanů jsme letos spustili nové webové stránky knihovny. Vznikla nová identita knihovny. Čtenáři mohou vybírat přes 350 titulů audioknih, pro dětské čtenáře máme na výběr přes 60 knih z edice Kouzelné čtení. K vypůjčení je i Albi tužka. Nabízíme i společenské hry a různé didaktické pomůcky.

Příklad významné akce uskutečněné v letech 2025–2026

Obecní knihovna je místem setkávání dětí, dospělých i rodin s dětmi a nabízí řadu vzdělávacích, kulturních i tvořivých aktivit.

Velké oblíbené u rodin s dětmi se těší Halloweenská stezka. Knihovna se při této příležitosti vždy promění ve strašidelné doupě, kde stezka začíná, a její závěr tradičně probíhá ve školní jídelně. Zde místní zahrádkáři připravují dlabání dýní, spojené s občerstvením. Knihovna nabízí také zajímavé přednášky pro veřejnost. V loňském roce se jich uskutečnilo hned několik, například přednáška Dopisy matce – Antoine de Saint-Exupéry, Skotsko aneb Jak jsem nechtěla odjet do Skotska, a nakonec jsem tam zůstala roky. Obě přednášky se konaly ve spolupráci knihovny a spolku místních ochotníků. Dalšími akcemi byly cestopisné přednášky o Irsku a Novém Zélandu, během nichž návštěvníci mohli zhlédnout řadu krásných fotografií.

V průběhu roku se uskutečnilo rovněž několik tvořivých dílen. Na jaře jsme vyráběli jarní věnečky, o Velikonocích zdobili vajíčka, v září podzimní lucerničky a v prosinci adventní věnce.

Velký úspěch u čtenářů měla prázdninová fotosoutěž Kniha na cestách. Úkolem soutěžících bylo vyfotit knihu na různých dovolenkových místech – u moře, na chatě, v kavárně nebo na zahradě. Zasláné fotografie byly průběžně zveřejňovány na sociálních sítích. V září proběhlo při malém obcerstvení vyhodnocení soutěže.

Jsme zapojeni do projektu Bookstart – S knížkou do života, v knihovně probíhají dopolední setkání pro nejmenší děti a jejich rodiče. Program zahrnuje společné čtení krátké pohádky, hry a tvoření.

Žáci Základní a mateřské školy Batňovice knihovnu pravidelně navštěvují v rámci vzdělávacích lekcí, které vhodně doplňují školní výuku. Starší žáci se zapojují také do čtenářských dílen, které v knihovně pravidelně probíhají, a v hodinách informační technologie jsou proškolení v práci s online katalogem knihovny. V měsíci březnu nás navštěvuje také mateřská škola z Trutnova. V listopadu se připojujeme ke Dnům poezie, pořádáme recitační soutěže žáků a do poroty usedají místní seniorky, které hodnotí výkony recitátorů. V loňském roce jsme byli jedini z Královéhradeckého kraje, kdo se ke Dnům poezie přihlásil.

Knihovna se prezentovala i na Dnu obce. Ve stánku si návštěvníci mohli prohlédnout fotografie z akcí, zahrát hry, prohlédnout knihy nebo zkusit hádat pohádky.

Čeho si na své knihovně nejvíc považujete, co se vám povedlo, co se nejvíc líbí návštěvníkům?

Markéta Tučková, knihovnice:

Těší mě, že se mi již 17 let daří udržovat knihovnu na dobré úrovni a neustále ji rozvíjet a někam posouvat. Snažím se, aby knihovna v obci byla stále vidět a slyšet, prostě aby byla přirozenou součástí kulturního života obce. Ovšem bez podpory obce by to nešlo, proto velké poděkování patří vedení obce.

Musím také zmínit výbornou spolupráci se Základní a mateřskou školou Batňovice a s místními spolky.

Petr Horák, starosta:

Je radostí spolupracovat s lidmi, které práce baví a dělají ji s láskou. Jedním z nich je naše knihovnice Markéta. Neustále vymýšlí a organizuje nejrůznější akce a aktivity. V knihovně probíhají přednášky a besedy, tvořivé dílničky pro děti i dospělé. Vždy v červnu pasujeme prvňáčky na čtenáře, pořádají se halloweenské a velikonoční stezky, v rámci Dnů poezie se koná recitační soutěž žáků základní školy. Knihovnu navštěvují mateřské školy z okolních obcí, a dokonce i z okresního města Trutnov. Knihovna je tedy významným hybatelem společenského dění v naší obci.

Petra Jarolímová, ředitelka základní školy:

Dlouhodobá spolupráce naší školy s obecní knihovnou patří mezi aktivity, kterých si velmi vážíme. Žáci základní školy i děti z mateřské školy pravidelně navštěvují knihovnu, kde pro ně paní knihovnice vždy připravuje zajímavé a poutavé programy.

Jednotlivá setkání jsou přizpůsobena věku dětí i tématům, která právě probírají ve výuce.

Na začátku každého školního roku čeká na naše prvňáčky naučná stezka, která je každý rok zaměřena na jiné téma, a na jejím konci na děti čeká malá odměna. Tato tradice pomáhá nejmladším školákům vytvořit si ke knihám a čtení pozitivní vztah hned od prvních školních dnů.

K nejkrásnějším společným akcím patří také pasování na čtenáře, které pořádáme na konci první třídy ve spolupráci školy, knihovny a pana starosty.

V letošním školním roce jsme ve spolupráci s knihovnou realizovali projekt Malý princ. Impulzem k jeho vzniku bylo společné čtení stejnojmenné knihy ve čtvrté a páté třídě a zároveň připomenutí 80. výročí vydání francouzského originálu tohoto slavného díla.

Nelze opomenout ani pravidelné úterní návštěvy školáků v době školní družiny. Děti zde mohou trávit čas čtením, prohlížením knih, prací na počítači nebo plněním různých úkolů a výzev, které pro ně paní knihovnice pravidelně připravuje.

Děkujeme paní knihovnici za její vstřícnost, kreativitu a ochotu věnovat dětem svůj čas. Věříme, že naše spolupráce bude i nadále pokračovat a přinese dětem mnoho dalších zajímavých zážitků, nových poznatků a radosti ze čtení.

Kontakt na autorku: knihovna@batnovice.cz

Komunitní a vzdělávací centrum a knihovna Kopidlno

Jana Rytina, Veronika Žižková

Odkaz na webovou stránku: <https://www.kopidlno.cz/knihovna>

Počet obyvatel obce: 2 169

Otevírací doba: pondělí 12.30–17.00,
úterý, čtvrtek 9.00–12.00 a 12.30–17.00

Knihovnice: Jana Rytina, DiS., Bc. Taťána Kos-
tučenková

Pověřená knihovna: Knihovna Václava Čtvrťka
v Jičíně

Umístění a vybavení knihovny

Knihovna Kopidlno je důležitým vzdělávacím a komunitním místem, které slouží obyvatelům všech generací. Je součástí Komunitního a vzdělávacího centra Kopidlno a nabízí prostor pro čtení, studium, setkávání i osobní rozvoj.

Knihovna sídlí na adrese Hilmarova 86 v příjemném a dobře dostupném prostředí. V přízemí návštěvníci najdou oddělení pro dospělé i děti

a také menší prostor k posezení. Dětské oddělení je obohaceno o stolní hry, které mohou malí čtenáři využít přímo na místě. V oddělení pro dospělé je k dispozici také počítač s přístupem k internetu pro veřejnost.

V prvním patře se nachází „hernička“ pro rodiče s malými dětmi a prostorný sál, určený pro kulturní a vzdělávací akce, jako jsou besedy nebo programy pro rodiny s dětmi. Sál je vybaven dataprojektorem a plátnem. V budově je výtah.

Knihovní fond je pravidelně doplňován a obměňován tak, aby odpovídal aktuálním potřebám čtenářů. Knihovna tak vytváří přívětivé a živé prostředí, které podporuje čtenářství i komunitní život ve městě.

Služby knihovny

Knihovna se zaměřuje na čtenáře všech věkových kategorií od nejmenších dětí po dospělé. Pravidelně se zapojuje do oblíbených akcí, jako jsou Bookstart, Březen – měsíc čtenářů, Týden knihoven a další, které podporují čtenářskou aktivitu a vzdělávání.

Knihovna úzce spolupracuje s místními vzdělávacími institucemi. Pravidelně ji navštěvuje školka, ale spolupracuje také se základní školou i střední školou zahradnickou. Společně pořádají programy, které děti motivují ke čtení, například pasování na čtenáře.

Příklad významné akce uskutečněné v letech 2025–2026

Jednou z nejvýznamnějších a nejoblíbeněj-

ších akcí knihovny je Bookstart, který se koná čtyřikrát ročně. Tato interaktivní aktivita přitahuje stále více malých účastníků a jejich rodičů a nabízí jedinečnou příležitost pro objevování a hravé učení. Jednou z nejoblíbenějších aktivit v rámci Bookstartu je smyslohraní – připravená stanoviště s různorodými aktivitami zaměřenými na rozvoj smyslů a kreativity. Děti s rodiči procházejí jednotlivá stanoviště vlastním tempem, zkoušejí různé úkoly a objevují svět kolem sebe hravou formou. Každá akce je tematicky laděná podle ročního období, například zimní smyslohraní, což dodává programu vždy nový a atraktivní rozměr.

Bookstart se těší stále větší oblibě a knihovna zaznamenává s každým konáním rostoucí návštěvnost. Díky této akci se knihovna stává místem, kde se čtení, hra a objevování spojují a přinášejí dětem i rodičům nezapomenutelné zážitky.

Čeho si na své knihovně nejvíc považujete, co se vám povedlo, co se nejvíc líbí návštěvníkům?

Na knihovně si nejvíce cením její příjemné a přátelské atmosféry. I když tu pracuji teprve krátce, vnímám, že sem lidé chodí rádi nejen kvůli knihám, ale i kvůli milému prostředí a osobnímu přístupu.

Mám radost z toho, že se mi podařilo oslovit nové čtenáře a že jejich počet postupně roste. Také mě těší, že jsem mohla trochu oživit dětské oddělení – vymalovat ho, upravit prostor a zřehlednit knihy, aby se v něm děti cítily dobře.

Myslím, že návštěvníci nejvíce oceňují právě tu přátelskou atmosféru a také to, že se jim snažím vždy pomoci s výběrem knih a věnovat jim čas.

Kontakt na autorky: knihovna@kopidlno.cz

Nová Městská knihovna v Broumově

Marta Lelková

Město Broumov má od ledna 2026 novou knihovnu. Jak to celé vzniklo?

Na začátku byla vize:

Moderní knihovna, vnímaná jako jedinečný, sdílený a otevřený prostor, který dokáže uspokojit potřeby široké veřejnosti v oblasti skladby knihovního fondu, vzdělávání, kreativity, trávení volného času a obohacuje společenský život ve městě.

Vize byla jasná, ale...

Aby mohla knihovna plnit svou roli komplexně, potřebuje mít kromě jiného adekvátní prostory a technické vybavení.

Fáze budování je za námi a dnes máme novou Městskou knihovnu v Broumově. Prostory pro knihovnu vznikly rekonstrukcí 100 let starého domu, stojícího kousek od náměstí, který původně sloužil jako okresní pojišťovna, později v něm byl internát a ubytovna. Posledních

několik desítek let byl dům prázdný a chátral. Od záměru vybudovat v Broumově novou knihovnu až k jejímu otevření uplynulo osm let. Samotná rekonstrukce domu trvala jeden a půl roku, ale přípravné práce na projektu začaly dávno předtím. Vybudována mohla být díky finanční podpoře 40 milionů Kč z Národního plánu obnovy, konkrétně se jednalo o dotační titul na vznik malých kulturních a kreativních center. Královéhradecký kraj podpořil projekt částkou 7 milionů Kč. Zbytek financovalo město Broumov. Celková rekonstrukce budovy dosáhla částky 77 milionů Kč.

Projekt nové Městské knihovny v Broumově ještě před dokončením dokázal, že má své kvality, a oslovil i komisi v Bruselu. Získal prestižní evropskou cenu New European Bauhaus, která je spojená s finanční odměnou 30 000 eur. V kategorii Boost for Small Municipalities (Podpora pro malé obce), která se v roce 2025 vyhlašovala teprve podruhé, jsou oceňována evropská města do 20 000 obyvatel, která

se svými infrastrukturními projekty naplňují tři hlavní principy soutěže: udržitelnost, inkluzivitu a vizuální krásu. Město Broumov se s projektem vzniku Kreativního a kulturního centra – Městská knihovna v Broumově umístilo mezi dvacítkou oceněných z celé Evropy. Vyhlášení vítězů soutěže proběhlo v prostorách Evropského parlamentu v Bruselu dne 30. 9. 2025.

Co bylo hlavním impulzem pro vybudování nové knihovny?

Původní knihovna dlouhodobě nesplňovala nároky na moderní a funkční knihovnu. Co bylo její největší bolestí? Chyběl bezbariérový přístup, celková rozloha byla nedostačující, a to se odráželo v nedostatku prostoru pro knihy i další činnosti knihovny. Chyběl prostor pro pořádání besed, přednášek a jiných aktivit. Celkový stav budovy byl po technické stránce havarijní. Knihovna za těchto podmínek nemohla dále rozvíjet svoje služby.

O co jsme v nové knihovně usilovali?

Chtěli jsme, aby se knihovna stala „obývacím městem“. Místem, kde si každý najde svůj koutek, knihu, službu, program. Měl by to být prostor, který je otevřený, příjemný, bezpečný. Ještě před samotnou rekonstrukcí nás zajímal názor těch, pro které se knihovna buduje. Potřeby a očekávání našich uživatelů jsme zjišťovali nejdříve pomocí dotazníkového šetření. Po zpracování výsledků následovaly schůzky

s jednotlivými cílovými skupinami. Získali jsme mnoho zajímavých nápadů a podnětů, které bylo potřeba zpracovat do samotného projektu knihovny. Nebylo to snadné. V průběhu rekonstrukce jsme museli přistoupit na mnoho kompromisů více či méně zásadních. Jistá omezení přinášel dům samotný, další omezení přinášel časový přes, ve kterém musela být rekonstrukce hotová. Proto často byly technicky složitější problémy odsunuty k řešení do budoucna nebo byly definovány jako „zbytné“ a byly vyškrtнутy ze seznamu požadavků úplně. Tak přišla knihovna o vícero „technologických knihovnických vychytávek“, kterými moderní knihovny disponují (selfcheck, bezpečnostní brány, výpůjční a návratový box...). Mnoho pozornosti jsme věnovali interiéru knihovny. Víme, že prostředí nás hodně ovlivňuje, proto jsme tak velký důraz kladli na jeho estetičnost, zónování prostor, praktičnost a funkčnost vybavení. Bez spolupráce s architektkou interiéru Janou Ticháčkovou bychom to těžko zvládli.

Co Broumováci v nové knihovně dostali?

Řekla bych, že velmi hezkou knihovnu, budovanou s důrazem na přívětivost prostoru. Častá první reakce návštěvníků nové knihovny je, že se to povedlo a že Broumov si to zasloužil. V podstatě broumovská knihovna poprvé získala prostory, které byly šité na míru poskytovaným službám a potřebám uživatelů knihovny. Doposud se musely služby, uživa-

telé i knihovníci podřídit prostorám, které byly k dispozici.

Nová knihovna je bezbariérová. Využívá tři patra domu na ulici Stanislava Opočenského 33. Knihovna má co nabídnout všem věkovým kategoriím uživatelů. Celé jedno patro je vyhrazeno dospělým uživatelům. Najdou v něm půjčovnu s volným výběrem knih, PC pracoviště s tiskárnou, čítárnu s bohatou nabídkou časopisů a novin, studovnu, samoobslužnou kavárnu, venkovní terasu. Prostor nabízí klidnější zóny ke čtení a studiu, ale i rušnější k posezení s přáteli. Prostor není zahlcený regály, je světlý a vzdušný. Už to není knihovna, která slouží jenom jako půjčovna, ale velkou část tvoří prostor na trávení času v knihovně.

Další patro patří hlavně dětem. Snažili jsme se prostor dětského oddělení rozčlenit se zřetelem na potřeby různých věkových kategorií dětí, ale i na plánované aktivity v oddělení. Je tam výpůjční prostor, prostor pro pořádání besed, prostor pro nejmenší čtenáře, teen zóna, místo pro psaní úkolů i pro pohodové čtení. Kromě wifi připojení a PC pracoviště tam děti

nenajdou žádné technické vychytávky. I tady hraje největší roli prostor pro všechny. V tomto patře se nachází i multifunkční sál s kapacitou 40 míst. Je vybaven promítací technikou a ozvučením. Je to jediná místnost, která je řešena i po akustické stránce.

V posledním patře je umístěna dílna, určená na různé kreativní činnosti. Nachází se tady i zasedací místnost pro 12 lidí, vybavená kuchyňkou. Svoje zázemí ve dvou kancelářích zde mají i zaměstnanci knihovny.

Jak se nám v nové knihovně žije?

Po půlroce života v nové knihovně jsme si mohli užít její silné stránky i objevit „mouchy“. Nejmarkantnější změnou je získání adekvátních prostor pro vše, co knihovna potřebuje. Konečně nemusíme pořád nosit židle, přestavovat prostory půjčoven, bojovat se skladovými prostory atd. Každý uživatel i každá činnost má pro sebe místo. Myslím, že pro město se sedmi tisíci obyvateli je to opravdu velkorysá knihovna. Naši uživatelé nám dávají spokojenost často najevo, a to je velice příjemné. Vychytávání

problémů, které každá nová stavba přináší, asi ještě chvíli potrvá. Jsou to nejčastěji technické záležitosti, které souvisejí se zabezpečením budovy dle současných tvrdých norem. Často musely dostat přednost zabezpečovací systémy před uživatelskou přívětivostí. Co nám asi nejvíc dělá vrásky, je problém s akustikou v budově a problémy s výpadky elektřiny. Když bych mohla někomu, kdo bude rekonstruovat prostory knihovny, něco doporučit, byla by to právě rada, aby věnoval pozornost akustice. Až v provozu totiž zjistíte, jak moc tento problém ovlivní vaše fungování. Nejhorší na tom je, že dodatečně se takové podcenění opravdu těžce napravuje. A dalším doporučením je důležitost architekta při realizaci rekonstrukce. Chybějící architekt, který se svou odborností

dokáže vidět věci tak, jak laik nikdy ne, a který drží celý projekt pohromadě, se nevyplácí. Poznává se to na celkovém výsledku a bohužel to už nejde změnit.

Knihovny jsou už od dob víc než sto let starého knihovního zákona z časů první republiky vystavěny na principech demokracie a úcty k názorům druhých. Proto jsou ideálním místem pro komunitní činnost, setkávání, debatování, celoživotní neformální vzdělávání.

Hodně skvělých věcí nepřežilo komunismus, nástup svobody nebo digitální éru. Knihovny jsou krásná výjimka – přežily; jsem ráda, že přežila a novou šanci na další život dostala i broumovská knihovna.

Kontakt na autorku: m_lolkova@atlas.cz

NAŠE TÉMA

Knihovník vzdělávající žáky z učiliště? Ale jistě!

(Text vyšel již dříve v časopisu Impulsy!)

Tereza Karlová

Kolik měst jste ve svém životě navštívili? A kolik knihoven? A o kolika z těch knihoven víte, že spolupracují s nějakou střední odbornou školou? A kolik myslíte, že je knihoven, které spolupracují s odborným učilištěm? Víím, víím, hned takhle na začátek článku je to mnoho otázek. Ale zkuste si na ně odpovědět, má to svůj význam. Jsem si jistá, že knihoven spolupracujících s „učňákem“ budete schopni jmenovat jen pár (a to ještě v případě, že jste měli štěstí a natrefili jste na ně). Přitom na středních školách studuje přes půl milionu žáků a cca 21 % z nich se učí konkrétnímu řemeslu na nematuritním oboru.² To máme zhruba 105–110 tisíc žáků, z nichž však knihovnu

během svého studia navštíví jen naprosté minimum. Nezbyvá než se slovy klasika ptát: „Není to málo, Antone Pavloviči?“

Nalijme si čistého vína a řekněme si, proč tomu tak je. Než se totiž pustíme do jakýchkoliv změn, je vždy dobré otevřeně si pojmenovat současný stav a jeho příčiny. Jsem přesvědčena, že kromě obvyklých bariér (jako nedostatek prostoru či nedostatek času knihovníků) pramení tato nízká míra spolupráce především ve strachu a do jisté míry i v předsudcích. Za prioritu ve vzdělávání učňů bývá zcela pochopitelně pokládán rozvoj praktických dovedností. Je nutné zajistit, aby po třech letech odcházeli ze školy lidé, kteří jsou schopni plnohodnotně se uplatnit ve zvoleném oboru. Je snadné je tedy z programů

1 KARLOVÁ, Tereza. Knihovník vzdělávající žáky z učiliště? Ale jistě! Impulsy [online]. Brno: Knihovna Jiřího Mahena v Brně, 2025, roč. 11, č. 3 [cit. 2026-06-22]. Dostupné z: <https://www.kjm.cz/clanky-impulsy/knihovnik-vzdelavajici-zaky-z-uciliste-ale-jiste>

2 https://statistikaamy.csu.gov.cz/pocty-stredoskolaku-rostou?utm_source=chatgpt.com

Fotografie: M. Sílová

v knihovnách vypustit, protože nač s budoucím instalatérem řešit správnost citací, že... Mnohem raději si na lekci tohoto typu pozveme gymnaziální studenty, kteří přicházejí s určitými předpoklady, na nichž rádi stavíme.

Ale stop! Nežijeme právě teď v době, která se vyznačuje obrovskou nadmírou informací, které se na nás odevšad valí? A nepatří tedy ke zcela nezbytné výbavě (nejen mladého) člověka dokázat se v této informační změti zorientovat a vědět, které z informací jsou vůbec relevantní? Tato nutnost se neomezuje na „studijní typy“. Jedná se o zcela univerzální potřebu, protože riziko online podvodů, mediálních manipulací nebo dezinformačních kampaní se zcela jistě netýká jen lidí věnujících se intelektuální práci. Naopak. Manuálně pracující lidé, kteří mohou (ale samozřejmě nemusí) mít v některých případech užší rozhled, jsou často přímým cílem podobného snažení. A do této rovnice si ještě dosadíme další proměnnou: Velká část učňů už se do žádného dalšího vzdělávání po dokončení svého oboru nepustí. Jejich středoškolské studium je tedy poslední příležitostí, jak jim některá témata kvalitně předat. Nevzdáváme se spoluzodpovědnosti za situaci a pomozme odborným učilištím rozvíjet kritické myšlení jejich žáků – právě proto, že tamější vyučující na to kvůli zaměření na praktický výcvik nemusí mít dostatek prostoru.

Tak. Teď už víme, PROČ s učilišti spolupracovat. Důvodů by se jistě dalo vymyslet i více.

Ale nyní se zaměříme na to, JAK by taková spolupráce měla vypadat. A co konkrétně může knihovníkům pomoci, aby šlo o efektivní činnost. Pokusme se tedy definovat si určité obecné zásady. A aby nedošlo k mýlce – jsem přesvědčena, že pravidla, která si zde představíme, rozhodně neplatí jen pro spolupráci s uční. Však posuďte sami:

Zapomeňme na předsudky! Knihovna rozhodně má co předat i žákům učiliště. Je ale dobré nebát se určité neformálnosti v přístupu (klidně mluvíme nespisovně, je-li nám to přirozené) a klást důraz na dostatečné obhájení tématu. Aby vzdělávání k něčemu vedlo, je prostě nutné „zapnout vnitřní motivaci“ zajímat se o dané téma. Knihovník by si také měl zachovávat určitý nadhled a nebrat si osobně případné komentáře mimo téma. Máte-li pocit, že jsou k vám žáci drzí, nutně si potřebujete zrevidovat vlastní pohled na situaci. Lze být drzí na někoho, kdo je nám roven? Ne? A není tedy vnímání drзости dáno především skutečností, že se cítíte nějak nadřazení? Jsem si vědoma, že tento pohled na věc může být do určité míry provokativní, ale z mé zkušenosti vyplývá, že mladí lidé jsou velmi hákliví na to, když se někdo bere příliš vážně, a naopak jejich pohled na svět bagatelizuje. Velmi nápomocné tedy může být, začnete-li se upřímně zajímat o zkušenosti lidí, které máte právě před sebou. K velké části témat budou mít co říci. Zejména v případě, že se vaše knihovna věnuje i aktuálním oblastem vzdělávání, jako je například rozvoj mediální gramotnosti.

Výrazným pomocníkem ke kvalitní spolupráci s učňovskými obory však můžou být i digitální technologie. Ty jsou užitečné už při plánování společného harmonogramu (skvělé je například využití google dokumentů, kam do přehledné tabulky vypíšete své volné termíny a necháte pak pedagogy, aby k nim připsali třídy, s nimiž v daný čas chtějí do knihovny přijít). Digitální technologie jsou ale také důležitou součástí přímé realizace vzdělávacích akcí. Těžko chtít po generaci, která se s mobilem v ruce takřka narodila, aby se tvářila, že základním zdrojem informací jsou KNIHY... Nebojme se využít skutečnosti, že uč-

nové s mobilem tráví opravdu mnoho času – vezměme to jako výhodu a zapojme jejich mobily do vzdělávacího procesu. Znáte třeba Mentimeter? Nebo Slido? Skvělá věc, když se snažíte získat pozornost žáků a zároveň potřebujete, aby se aktivně zapojili. Je to vlastně velmi inkluzivní nástroj, protože dává stejnou příležitost vyjádřit se jak extrovertům, tak introvertům. Žáci totiž mají možnost písemně odpovědět na zadanou otázku a jejich odpovědi se v reálném čase zobrazují na plátně, jsou tedy přímou součástí průběhu lekce. A vy se tak vyhnete těm známým nepřijemným okamžikům, kdy na ústně položenou otázku nikdo nechce reagovat, aby se náhodou před ostatními neztrapnil... Tyhle nástroje zkrátka fungují jako takový „lamač ledu“. Nemluvě o tom, že díky anonymitě odpovědí to bývá i celkem vtipné...

Tento text rozhodně nemá ambici představit všechny možné digi nástroje, které se vyplatí do spolupráce s učňovskými obory zakomponovat, ale určitě bych ráda zmínila jeden, a sice ElevenLabs (dá-li se to nazvat nástrojem). Jak samotný název napovídá, jedná se o poměrně multifunkční věc... Pro praktické oživení lekcí je však nedocenitelná konkrétně jedna funkce – dabing videí. Stáhnete si libovolné video v libovolném jazyce a tento nástroj vám ho pomocí AI dokáže předabovat do češtiny, a to se zachováním původní barvy hlasu i intonace. Díky tomu máte možnost snad ke každému tématu najít kvalitní videa, která budou pro žáky srozumitelná a lekci vhodně doplní a oživí.

Snad je z mého povídání patrné, že se snažím především motivovat, abyste to s žáky z učilišť alespoň zkusili. A kdybyste si nebyli jistí, jak vám to s nimi jde (ne vždy mají chuť se přímo vybatovat, když se jich zeptáte, co se jim líbilo

Fotografie: M. Sílová

či ne), velmi doporučuji začít pracovat s písemnou zpětnou vazbou. Jak to děláme u nás v Městské knihovně Jaroměř? Po každé vzdělávací akci nechávám žákům načíst QR kód, který je odkáže do zpětnovazebního formuláře, kde mi mohou sdělit, co nového se dozvěděli a co pro ně bylo opakováním. Zajímá mě také, co se jim líbilo a co naopak vůbec. A mají možnost – opět anonymně – připojit jakýkoliv doplňující komentář. Jedná se opravdu o nedocenitelný krok, který vám umožní průběžně zlepšovat jak lekce samotné, tak sebe

jako vzdělavatele.

V případě zájmu je naše knihovna schopna poskytnout prakticky pojaté školení na téma „AI a digitální nástroje v rukou knihovníka“, kde se užitečným nástrojům pro účely vzdělávání věnujeme velmi dopodrobna.

Knihovna je vzdělávací institucí. Tak se toho nebojme a jděme do toho po hlavě. Stoprocentně jistí si můžeme být jen jednou věcí – při této cestě se nám podaří vzdělávat sebe. Je možné, že u ostatních půjde jen o jakési „zasetí semínka“, ale i to se přece počítá. A vědomí, že některé z našich seminářů náhodou vyklíčilo, je pak skutečně k nezaplacení.

Poznámka redakce:

Časopis Impulsy je odborné periodikum Knihovny Jiřího Mahena v Brně, zaměřené na inspiraci, nové podněty a trendy v oblasti dětského a mladého čtenářství. Přináší příklady dobré praxe, rozhovory, literární doporučení i odborné texty věnované rozvoji čtenářské kultury a práci knihoven s mladými čtenáři.

Číslo 3/2025, v němž byl otištěn také článek Terezy Karlové, se v celém svém obsahu věnovalo práci s dospívajícími, která je letos zároveň hlavním tématem našeho zpravodaje

U nás. V dalším čísle Impulsů vyšel také rozhovor s Barborou Čížinskou, ředitelkou Knihovny města Hradce Králové a koordinátorkou projektu S knížkou do života. Je zřejmé, že Královéhradecký kraj je místem inspirativních osobností a svými aktivitami inspiruje i knihovny v dalších regionech.

Věříme, že právě v časopise Impulsy můžete najít řadu podnětů pro svou vlastní praxi.

Kontakt na autorku:

edukator@knihovnajaromer.cz

Literární dílna v Knihovně Václava Čtvrťka v Jičíně

Štěpán Bureš

Už když jsem do knihovny před rokem nastoupil, toužil jsem v ní založit klub tvůrčího psaní pro mládež starší 15 let. Ale proč? A proč zrovna pro tuto věkovou skupinu?

Ještě nedávno jsem studoval literaturu a jeden z mých seminářů se jmenoval Literární dílna. Děлил se na několik dílen, z nichž každou vedl nějaký spisovatel nebo básník. Právě tyto dílny se staly tím, co mi po dokončení studia chybělo. Tvůrčí prostředí, kde se nadšení literáti setkávali nad svým koníčkem, společně psali a vzájemně sdíleli svá díla a poznatky. Nezřídka se právě tam ukázalo, jak jedinečný pohled na svět každý má, protože jsme často všichni psali na společné zadání a výsledky byly vždy úplně odlišné. A byly to právě tyto momenty, kdy si člověk uvědomil, co všechno ho při psaní nenapadlo a jaké všemožné nástroje a figly může při psaní použít – a hned, inspirován ostatními, se chtěl znovu pustit do psaní. A tyto momenty nepřicházejí, když člověk píše o samotě.

Částečně jsem tedy chtěl založit podobnou literární dílnu kvůli sobě, ale zároveň jsem si byl jistý, že v Jičíně a okolí jsou nějakí mladí literáti, kteří o sobě navzájem nevědí a nemůžou se navzájem inspirovat a sdílet svůj zájem. Na začátku tohoto roku jsem tedy vyrobil plakáty, zkontaktoval několik škol a známých, stanovil první termín a doufal, že někdo přijde.

Sešlo se nás devět. Většinou patnáctiletí, někteří starší. Jedni přišli z čirého nadšení pro psaní, druzí s vyhlídkou, že jim to pomůže najít

inspiraci. Od začátku jsem je všechny bral jako rovnocenné členy, s jediným rozdílem, že já mám za úkol zařídit, aby se na každém setkání něco dělo. Velice brzy mi došlo, že jsou otevření jakémukoliv zadání, že přišli prostě proto, že rádi píšou. Hned na prvním setkání se ukázalo, že to jediné, co opravdu stačí, je i sebemenší zadání a oni hned píšou a rozjedou se i na půl hodiny. A hodně mě udivilo, že nikdo neměl problém s žádným zadáním, nikdo neměl problém sdílet svůj text a nikdo neměl vůbec žádný problém číst nahlas, co právě napsal, a podporovat ostatní zpětnou vazbou k jejich textu, který na místě napsali a přečetli. Teda v jedné věci problém byl – se zadáním na doma. Jednou jsme to zkusili a někteří přinesli texty příliš dlouhé, protože na ně měli měsíc, a jiní zase nepřinesli nic, takže tato forma fungování dílny se hned zavrhl. Místo toho se dílna rychle ustálila jako setkávání nad psaním. Setkávání, které psaním hned začíná a celou hodinu se píše, až nakonec zbylou půlhodinu se sdílí, co vzniklo. Na začátku jsem myslel, že účastníci budou mít zájem probírat konkrétní témata a že budu náplň připravovat v podstatě podle domluvy nebo podle požadavků. Ale rychle se ukázalo, že o čem budeme psát nebo na co se budeme zaměřovat, to je vedlejší. Oni jsou prostě rádi, že tam můžou přijít a psát, nemusejí si nic připravovat a já vždycky zařídím, že se bude něco dít. Takže si na každé setkání připravuji jedno téma, kterému se budeme věnovat.

Takové obyčejné setkání probíhá asi takhle. Začátek je v pátek od 15.00 (aby mohli přijít i ti, kdo studují v jiném městě). Protože naše knihov-

na je zatím v provizoriu, probíhá literární dílna v bývalé židovské škole. Asi tak od 15.15 se začíná jít scházet. Čekání na příchod ostatních si krátíme psaním, většinou automatickým, jehož účelem je pro nás rozepsání, rozjetí myšlenek a nápadů, zkrátka nastartování psacího ústrojí. Takhle píšeme a ve chvíli, kdy cítíme, že už jsme pro dnešek všichni, toho necháme a jdeme na něco jiného.

Na začátek si vždy dáme pár jednoduchých zadání, cvičení, her. Výsledky těchto aktivit se už sdílí, cílem je však ještě rozepsání na malých útvarech. Často v této části píšeme společně jeden či více textů najednou, takže se výsledek stává autorskou kompilací. Je to hlavně hra. Například koluje více papírů a ty se přehybají tak, aby vždy každý viděl jen větu, kterou napsal ten před ním a na kterou musí navázat svojí vlastní. Někdy si každý najde v náhodné knize náhodnou větu a nechá z ní vyrůst svůj text. Možností je mnoho. A tady jedna ukázka z navazování vět na větu předchozí:

„Ty jsi tak zlý!“ vykřikla. „Proč jsi mi snědl všechny brambůrky!“ „Byly otevřené a jen tak se tu povalovaly, co jsem měl asi dělat?“ obořil jsem se na něj. Ale on byl neoblomný, nechťel mě pochopit a já se rozplakal. „Proč jsi tak zlý?“ vzlykal jsem. V odpověď se mi dostalo jen to jeho zlé, ďábelské „Muhehehe!“ Udeřil jsem ho pěstí tak silně, že upadl a lomil rukama. Lomil jimi a lomil, až si je obě zlomil. A teď už jen zbývalo zodpovědět otázku, co bude dělat se čtyřmi takovými polovinami. Všichni se shodli, že čtyři poloviny spojí do dvou celků. Potě však zjistili, že to nejsou poloviny, ale sedmnáctiny. „A sakra,“ řekli současně.

Po těchto činnostech se dostáváme k hlavní náplni setkání. To už je víceméně na mně, jaké téma si vymyslím a připravím. Například jsme se věnovali některým žánrům nebo nespolehlivosti vypravěče. Vždycky si s nimi o tom tématu ve stručnosti popovídám, aby byli všichni na jedné vlně, vysvětlím, jak se to projevuje, a pak jdeme psát. Vždycky to pojmám jako inspiraci. *Já vám tady chci ukázat, že při psaní můžete používat i tohle. Že i tohle je nástroj, že i tohle je něco, na co se můžete zaměřit a může vám to pomoci vy-*

právět poutavý příběh a docílit kýženého efektu. Pojdme si to zkusit, tady máte několik možností, jak se to může použít. Je na vás, jestli se na to zaměříte víc nebo míň a jakým způsobem to použijete. Ale byl bych rád, abychom si to všichni zkusili. Tak. A jdeme psát. Většinou si dáme tak dvacet minut (a většinou to je málo). Nedávám žádné kritérium, je mi jedno, jestli jeden napíše báseň, druhý sci-fi povídku a třetí esej. Nechávám každému volnost. Hlavní je, že spokojeně píše. A poté každý svůj výtvor přečte a dáme si zpětnou vazbu. Zdá se mi, že každý tlhne k určitému stylu psaní, který je mu vlastní. A naštěstí se neděje, že by o něj přicházel, naopak se při zadání ukazuje, že v rámci svého stylu každý dokáže pojmout nové techniky.

Na literární dílně už tímto způsobem vznikla řada textů, většinou povídky, ale i několik básní. Jeden člen mě dokonce požádal o zpětnou vazbu k textu, který psal v rámci literární soutěže. Do budoucna můžu říct jen to, že doufám, že zájem potrvá. Určitě budu příští rok znovu distribuovat plakáty, aby ti, které to minulo, měli šanci taky chodit. U této cílové skupiny je taky přirozené, že časem budou členové odcházet. A já jen doufám, že ty odchozí vystřídají noví příchozí. Pokud literární dílna potrvá, moc rád bych dal šanci jejím členům své texty nějak prezentovat v rámci knihovny. Ať už by šlo o autorské čtení, výstavu textů nebo třeba almanach.

Literární dílna však není to jediné, co mladým lidem starším patnácti let v Knihovně Václava Čtvertky v Jičíně chceme nabídnout. V podkrovní knihovny máme nevelký nevyužitý prostor – chodbu a jednu místnost. Tam plánujeme vytvořit prostor pro tuto věkovou kategorii. Chceme, aby náplň vznikala co nejvíce ve spolupráci s nimi, aby to bylo jejich a aby se tam cítili dobře. Zároveň tím trochu navazujeme na fakt, že budova knihovny byla původně postavena jako Studentský dům (městská knihovna v něm byla taky, ale hlavně to byl dům určený pro studenty). Z toho důvodu tomu prostoru pracovně říkáme „Studentská půda“. Jak se to ale bude nakonec jmenovat, to bude na nich. Zatím sbíráme zpětnou vazbu na tenhle projekt skrze dotazník. Díky

skvělé spolupráci s řediteli a pedagogy jičínských škol se mi podařilo představit projekt už více než třem stovkám studentů. V rámci dotazníku sbíráme nejen názory a nápady, ale taky zájemce, kteří by nám chtěli pomoci prostor vytvá-

řet. A pár kontaktů se už v odpovědích dotazníku objevilo, takže zájem o Studentskou půdu z řad studentstva rozhodně je.

Kontakt na autora: buress@knihovna.jicin.cz

Studentům naproti

Olga Hájková

S přibývajícím digitalizací studenti využívají klasické zdroje muzejních knihoven čím dál tím méně. To je fakt a je to škoda. Vždyť muzejní knihovny často disponují unikátními prameny k regionu i bohatou odbornou literaturou. Jenže o sbírkách jako takových a o možnostech jejich využití mívají studenti (a mnohdy i pedagogové) jen mlhavé představy...

U nás v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí jsme se rozhodli mlhu rozvířit a jít studentům více naproti. Ačkoli s místním gymnáziem spolupracujeme formou přednášek i výuky mnoho let, představili jsme tentokrát přímo v muzeu vedení školy potenciál, který se za jeho zdmi skrývá – sbírky přírodovědné i společenskovední, a zejména muzejní knihovnu. Zároveň jsme vytipovali regionální témata, kterými by se mohli studenti v rámci svých seminárních či jiných projektových prací zabývat.

A protože naše aktivita padla na úrodnou půdu, už v letošním školním roce jsme rozjeli spolupráci v rámci historického semináře 3. ročníku. Studenti si vybrali mezi nabízenými

tématy a za využití informačních zdrojů z muzejní knihovny (a samozřejmě nejen z ní) v průběhu roku na tématech pracovali. Cílem bylo vyzkoušet si samostatnou badatelskou práci pod vedením pedagoga a nás muzejníků coby konzultantů. Tvůrčí proces jsme v průběhu roku ladili během společných periodických setkání.

Po roce se ukazuje, že naše časová investice do mladých má smysl a je oboustranně prospěšná. Studenti si našli cestu do muzejní knihovny (a třeba ji při studiu na vysoké škole znovu využijí), seznámili se s bohatou škálou informačních zdrojů a na velmi dobré úrovni zpracovali témata, která jsou využitelná i pro nás muzejníky – mj. to bylo třeba poválečné doosidlování, koncentrační tábory, lidová strava, židovský hřbitov, současní lidoví tvůrci postav Krakonošů nebo drobné sakrální památky. Pro studenty bylo přitom velmi motivující, že výstupy jejich práce mohou být publikovány v místních věstnících a zpravodajích. Využití informačních zdrojů z muzejní knihovny se tak jejich prostřednictvím dostanou k nejširší veřejnosti.

Kontakt na autorku: ohajkova@krnap.cz

Komiksový chodník

Kamila Vališová, Veronika Žočková

Dne 11. května 2026 se od 15.30 hodin Knihovně města Hradce Králové uskuteční

akce Komiksový chodník, pořádaná v rámci komiksového klubu. Program připravily Kamila Vališová a Veronika Žočková.

Komiksový chodník se tradičně koná v pro-

Tvoření na komiksovém chodníku

storu před knihovnou, kde jsou pro návštěvníky připraveny rozmanité tvořivé i odpočinkové aktivity. Děti i dospělí si mohou vyzkoušet tvorbu vlastního komiksu, přijít v kostýmech svých oblíbených komiksových hrdinů, kreslit křídami na chodník nebo si odpočinout v komiksových kreslech a podělit se o své čtenářské zážitky. Nedílnou součástí akce bývá také vozík plný komiksů nejrůznějších žánrů a témat, z něhož si mohou vybírat jak začínající čtenáři, tak zkušení fanoušci komiksové tvorby.

Jedním z hlavních cílů akce je přiblížit komiks širší veřejnosti. Mnoho lidí si stále spojuje komiksy především s dětskými čtenáři nebo se superhrdinskými příběhy. Současná komiksová tvorba však nabízí mnohem širší tematický záběr a často se věnuje otázkám, které jsou aktuální a důležité pro každodenní život.

Akce je každoročně velmi oblíbená, a to i díky tomu, že oslovuje kolemjdoucí, kteří by se s komiksem běžně nesetkali. Mnozí návštěvníci tak zjišťují, že komiks není určen pouze dětem, ale zpracovává širokou škálu témat a může nabídnout inspiraci či podporu i v osobním životě. Jako příklad lze uvést komiks *Moje dokonale nedokonalé tělo* od Deborah Tung, ve kterém se řeší sebekritika a sebepřijetí, mangu *Němý hlas* od Jošitoki Ōima, ve které nalezneme téma šika-

Návštěvníci na komiksovém chodníku

ny u neslyšící dívky, nebo komiks *Nevyhnutelná opotřebovanost citů* od Zidrou, který se zabývá tématem intenzivní lásky ve stáří.

Právě podobné tituly pomáhají bořit zažitě stereotypy o komiksu jako o jednoduché oddechové literatuře. Komiks dokáže zprostředkovat složitá témata přístupnou formou, podporovat empatii a rozvíjet čtenářskou gramotnost. Díky propojení obrazu a textu navíc oslovuje i čtenáře, kteří běžně po knihách nesahají nebo se teprve učí pravidelnému čtení.

Letošní ročník však ovlivnilo nepříznivé počasí. Akci bylo nutno přesunout do prostor knihovny, což si vyžádalo kreativní řešení. Pořádily jsme dvacet metrů balicího papíru a vytvořily z něj papírový „chodník“, který návštěvníci postupně zaplnili svými kresbami. Po skončení akce jsme jeho části využily jako výzdobu komiksového klubu v patře dětského oddělení.

Ani deštivé počasí tak nezabránilo tomu, aby si návštěvníci užili den plný komiksů, kreativity a společného sdílení příběhů.

Kontakt na autorky: valisova@knihovnahk.cz,
zockova@knihovnahk.cz

Kontakt na fotografku: MgA. Alžběta Krchová,
e-mail: krchova@knihovnahk.cz

Teen zóna v Hulíně jako mezistupeň mezi oddělením pro děti a pro dospělé

Erika Koukalová

Když jsme v naší knihovně během covidového období začali přemýšlet, jak efektivně využít původní počítačovou studovnu, otevřela se před námi příležitost vytvořit prostor, který v knihovnách často chybí – zázemí pro teenagery. Studovna s deseti počítači už neodpovídala současným technickým nárokům a zároveň jsme v knihovně rozšiřovali moderní technologie, jako je robotika, virtuální realita nebo 3D tisk. Bylo tedy potřeba najít místo nejen pro nové vybavení, ale i pro mladé čtenáře, kteří už přirozeně odrůstají dětskému oddělení, ale do oddělení pro dospělé se jim zatím příliš nechce.

Z původní studovny tak postupně vznikl moderní „obývací“ pro náctileté. Naším cílem bylo, aby se místnost vizuálně i atmosférou lišila od zbytku knihovny a působila jako prostor, který je skutečně jejich. Proto jsme zvolili atypické regály, jimž dominuje výrazný policový strom, doplněný dvěma netradičními knihovnami. Právě zde našla své místo také rostoucí nabídka young adult literatury, pro kterou jsme dlouho hledali vhodné zařízení.

Součástí teen zóny zůstaly dva moderní počítače, přibýly však také televize, X-box, virtuální brýle a pohodlné sezení – prostorná sedač-

ka, sedací vak i velmi oblíbené houpací křeslo. Místnost je otevřená po celou otevírací dobu knihovny bez ohledu na to, zda je právě v provozu oddělení dětské, nebo pro dospělé. Mladí sem přicházejí trávit čas před kroužkem, pracovat na domácích úkolech, číst, odpočívat nebo využívat moderní technologie.

Po pěti letech můžeme říct, že si tento prostor našel své místo i své návštěvníky. Vnímáme jej jako důležitý mezistupeň mezi dětskou a „dospělou“ knihovnou – jako bezpečné, otevřené a atraktivní zázemí, které mladým lidem umožňuje zůstat s knihovnou v kontaktu i v období, kdy se jejich čtenářské návyky a potřeby proměňují. V Hulíně věříme, že pokud chceme knihovny přiblížit mladistvým, nestačí jim pouze nabídnout knihy. Je potřeba nabídnout také prostor, ve kterém se budou cítit dobře. A právě teen zóna tuto roli naplňuje.

Kontakt na autorku:

knihovnahulin@mkchulin.cz

Seznamte se: Městská knihovna v Hulíně (Zlínský kraj, okres Kroměříž)

- Počet obyvatel: 6 572
- Velikost prostor pro návštěvníky: čtenářské prostory 882 m² (bez venkovních prostor),

Fotografie: Erika Koukalová

Fotografie: Erika Koukalová

Fotografie: Erika Koukalová

Fotografie: Erika Koukalová

- tj. 130 m²/ 1 000 obyv. Ke knihovně patří relaxační knihovni zahrada, která slouží návštěvníkům od roku 2020 (viz článek [Za knihovnou je nová relaxační zahrada](#) ve zpravodaji U nás č. 2/ 2021)
- Knihovní fond: 15 tisíc k. j., knihovna nabízí též e-knihy, e-audioknihy, audioknihy, stolní hry, Albi tužky
 - Technické vybavení (převážně pro teen zónu): headset virtuální reality, 6 ks beebotů, 6 ks ozobotů a jedna 3D tiskárna
 - Otevírací doba: 28 hodin týdně

- Personální zajištění: dvě knihovnice na plný úvazek
- Návštěvnost: 28,5 tisíce návštěvníků ročně, 53 % registrovaných uživatelů jsou děti do 15 let, počet mládeže se zvýšil po zprovoznění teen zóny
- Kulturní a vzdělávací pořady: 120 akcí ročně

Web: www.knihovnahulin.cz,
FB: [Městská knihovna v Hulíně](#),
IG: [mestskaknihovnavhuline](#)

I teenageři mají v kaplické knihovně své místo

Margita Štěpánková

Když jsem byla oslovena, abych napsala pár řádků do knihovnického zpravodaje U nás o zóně pro teenagery v naší knihovně, tzv. chill zóně, první moje myšlenka byla, vždyť ten prostor není nijak zvláštní, co o něm napíšu?

A pak mě napadlo, že není důležité, jak velký je to prostor nebo jestli je vybaven supermoderním sezením, nábytkem, elektronikou a jinými vymoženostmi, ale je důležité, že tam má mládež soukromí. Už jen pocit, že je to jejich zóna, dělá to místo přitažlivým.

I přesto, že nejsme velká knihovna, jsme se této myšlenky nechtěli vzdát a snažili jsme se

najít řešení. Samozřejmě nás zajímalo, co by tam mělo být, a tak prvním krokem bylo oslovení škol a vyspání ankety, abychom věděli, co teenageři chtějí. Ano, jejich očekávání byla větší, než jsme jim mohli s naším rozpočtem splnit, měli zájem o PlayStation, herní prvky a jiné. My jsme však pro ně nechtěli hernu, řekli jsme si, že přístup k elektronice mají dnes všude. Chtěli jsme pro ně místo k setkávání a odpočinku a musím říct, že chill zónu takto přijali.

A jak to tam tedy vypadá? Jedná se o otevřenou místnost o velikosti 2,5 m na 6 m, kterou jsme chtěli nějak kreativně vymalovat a vyzdobit. Je nutno dodat, že je to současně media-téka, kde si čtenáři vybírají audio, CD. Přizvali

PROSTORY A VYBAVENÍ KNIHOVEN

Fotografie: Helena Pöschková

jsme na pomoc pana učitele a jeho svěřence z místní základní umělecké školy. Překvapilo nás, kolik nápadů děti měly a s jakým nasazením se pustily do práce. Prostor vymalovaly a vyrobily závěsné origami, které jsme vyvěsili na ocelová lanka, polepili jsme stěny vtipnými samolepkami, koupili koberec a pár pytlů na sezení. Pytle byly pořízeny z projektu za podpory místní akční skupiny Pomalší. Jedním z požadavků na zařízení byla variabilní nabíječka pro různé druhy mobilů a kávovar, které jsme zakoupili. Tento prostor se naučilo využívat dopoledne také pár maminek pracujících z domova, kterým je příjemnější sedět v pytlích a pracovat v klidu knihovny, navštěvují ho jednotlivci i různé skupinky dětí a dospívajících.

V letošním roce jsme pořídili pro knihovnu knihobox

k zapůjčení a vrácení knih a audiokřeslo, které jsme instalovali před chill zónu. V odpočinkové zóně jsou k dispozici také deskové hry, komiksy, knihy, psací potřeby s papíry a vždy pracovní listy Malý tvořivec v češtině, angličtině, ukrajinštině, které vydává Klub tvořivých knihovníků SKIP ČR. Děti si na stole nechávaly různé vzkazy a tím nás inspirovaly k založení vzkazovníku. Jedná se o věšák s provázky a kuličky k zanechání vzkazů, obrázků, textů apod.

Samozřejmě jsme s postupem času museli zavést pár nepsaných pravidel, nic drastického, například že v zóně mohou být děti starší 10 let. Snažíme se vysvětlit, že tato zóna je určena pro vyzrálé čtenáře, ne pro malé děti. To asi zafungovalo nejvíce, nikdo z nich nechce být tím malým dítětem, dostali důvěru a cítí se být důležití.

V knihovnách se snažíme uzpůsobit prostor různým věkovým skupinám; dle mého jsou teenagery tou nejsložitější, je těžké je něčím zaujmout. Ale nebojme se toho, i když to nevyjde, zkusíme to dál, a hlavně jim naslouchejme a dejme prostor k realizaci.

Kontakt na autorku:

stepankova@mestokaplice.cz

Fotografie: Helena Pöschková

Fotografie: Helena Pöschková

PROSTORY A VYBAVENÍ KNIHOVEN

Městská knihovna Kaplice (Jihočeský kraj, okres Český Krumlov)

Připojte svůj chytrý telefon, notebook, tablet a užijte si poslech a relaxujte v unikátním křesle Luna.

Audiokřeslo Luna přivítá návštěvníky u vchodu audionahrávkou. Je vybavené reproduktory a možností připojení vlastního mobilního zařízení a je k němu také napojeno přehrávací zařízení pro CD s audioknihami.

Nákup křesla u fy Ceiba byl spolufinancován z IROP (Integrovaného regionálního operačního programu), podporovaného místní akční skupinou Pomalší. Z dotačního programu byla dále financována rekonstrukce interiéru na pobočce, nákup knihoboxu pro příjem i výdej knih.

Knihovna se nachází v přízemí a v prvním patře kulturního domu, kompletní rekonstrukce proběhla v roce 2017. Ke knihovně patří 2 pobočky.

- Velikost prostor pro návštěvníky: 620 m², tj. 78,5 m² / 1 000 obyv.
- Počet obyvatel obce: 7891
- Otevírací doba: 43,5 hodin pro veřejnost týdně
- Personální zajištění: čtyři knihovníci na plný úvazek + dva knihovníci na pobočkách
- Knižní fond: 42 848 k. j., 64 periodik, stolní hry pro děti, něco málo pro dospělé, audio CD,

Fotografie: Helena Pöschková

e-audioknihy od Palmknihy. Knižní fond v chill zóně je zaměřen na mládež zhruba od 11 let výše, jedná se o namátkový výběr beletrie včetně young adult, komiksů a her. Hlavní prostor pro literaturu young adult je vyčleněn v půjčovně.

- Půjčování: 38 tisíc výpůjček ročně
- Kulturní a vzdělávací programy: 113 akcí ročně
- Návštěvnost: 1 307 registrovaných uživatelů a 19 tisíc návštěvníků ročně

Web: <https://www.mestokaplice.cz/knihovna>

FB: [Městská knihovna Kaplice](#)

ZAÚJALO NÁS

Knihovna, která nepůjčuje knihy

Barbora Grečnerová

„Smysl to celé má jediné jako žijící či živoucí organismus, který zaujímá své nepřehlédnutelné místo v celku veřejného a politického života,“ napsal Václav Havel na adresu instituce, kterou spolu se svou ženou Dagmar a dalšími přáteli založil po odchodu z prezidentské funkce v roce 2004. Inspiroval se přitom tradicí prezidentských

knihoven v USA, jejichž koncept formuloval v roce 1939 F. D. Roosevelt. Tyto instituce jsou dnes klíčovými pro studium americké politické historie: disponují multimediálními expozicemi a fungují jako centra vzdělávání a výzkumu, přibližující život a dobu jednotlivých prezidentů.

Knihovna Václava Havla byla od počátku koncipována především jako místo dialogu. V klubovém prostoru knihovny se téměř každý všední

večer konají diskuse, přednášky, literární čtení i komorní divadelní představení. Program tematicky pokrývá politiku, společenské otázky, lidská práva i literaturu; reflektuje minulost i aktuální dění. Mezi hosty vystupují významní čeští novináři, historici, politologové, spisovatelé a další osobnosti veřejného života. Všechny akce jsou přístupné zdarma široké veřejnosti. Vybrané pořady jsou navíc natáčeny a dostupné prostřednictvím platformy Havel Channel www.havelchannel.cz. Aktuální program klubu najdete na www.vaclavhavel.cz i na sociálních sítích.

Ačkoli si v Knihovně Václava Havla nelze půjčit knihy v tradičním smyslu, nabízí instituce přístup k rozsáhlému digitálnímu archivu, který představuje největší specializovaný havlovský archiv na světě. Obsahuje téměř 85 000 dokumentů, fotografií, audio- a videozáznamů. Vedle archivní činnosti se knihovna věnuje také aktivitám nakladatelským a výstavním.

Významnou součástí práce knihovny je vzdělávání. Dopolední programy jsou určeny školám – od žáků prvního stupně základních škol až po maturanty – a každoročně se jich účastní více než 4 000 dětí a mladých lidí. Interaktivní formou, s důrazem na aktivní zapojení účastníků, se seznamují s dějinami druhé poloviny 20. století, problematikou lidských práv i s životem a dílem Václava Havla. Knihovna nabízí rovněž online vzdělávací projekty: videolekce doplněné metodickými a pracovními materiály, které mohou zdarma využívat pedagogové i knihovníci na dálku. Mezi nejuživanější historicky zaměřené série patří *Rok revoluce*, *Každý může změnit svět* o životě Václava Havla či nejnovější seriál *Devadesátá*. Literární projekt *Čist Havla* představuje autorovo dílo prostřednictvím krátkých ukávek z esejů, projevů i divadelních her v podání předních českých hereček a herců. Ucelená nabídka je dostupná na vzdělávacím portálu knihovny

<https://edu.vaclavhavel.cz/>. Pro školy ze vzdálenějších regionů jsou k dispozici webináře, knihovna se věnuje také dalším formám vzdělávání pedagogů. Knihovníkům doporučujeme také odebírat vzdělávací newsletter, ve kterém jednou měsíčně upozorňujeme na aktuální historická výročí a doporučujeme vhodné edukativní materiály.

Na mezinárodní úrovni je významnou aktivitou Cena Václava Havla za lidská práva, kterou knihovna udílí od roku 2013 ve spolupráci s Parlamentním shromážděním Rady Evropy a Nadací Charty 77. Ocenění je určeno osobnostem či organizacím za mimořádný přínos v oblasti ochrany lidských práv v Evropě i ve světě. Mezi dosavadními laureáty jsou osobnosti jako Vladimír Kara-Murza či Maryja Kalesnikavová. Laureáti a nominovaní se každoročně představují na mezinárodní konferenci konané na podzim v Praze; ta je otevřena odborné i širší veřejnosti.

Kampaň Čteme Havla v knihovnách

V roce 2026 si připomínáme nedožitě 90. narozeniny Václava Havla. Jeho odkaz je mimořádně mnohovrstevnatý a nabízí příležitost otevírat široké spektrum témat – historických, literárních, občanských i filozofických.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla proto připravil iniciativu **Čteme Havla**, do níž se na jaře zapojilo přes 90 knihoven po celé České republice. Cílem bylo připomenout Havla nejen jako prezidenta, ale také jako dramatika a esejistu s osobitým smyslem pro humor. Kampaň ale nekončí a knihovny mohou svůj havlovský den uspořádat i kdykoli na podzim.

Kontakt na autorku:

barbora.grecnerova@vaclavhavel.cz

Věk je jen číslo aneb Nejstarší občan vzpomínal v Místní knihovně Podbřezí

Ester Horáková

Každý, kdo si nestěžuje na bolesti a stáří, má můj obdiv. S tím bych začala svůj příspěvek. A samozřejmě je dobré, že takové lidi kolem sebe máme.

Na začátku roku za mnou přišel na úřad pan Josef Kavka, že má připravené tři přednášky a chtěl by je v knihovně v Podbřezí zrealizovat. To by nebylo nic nenormálního, kdyby to nebyl nejstarší občan Podbřezí, který v únoru oslavil 96. narozeniny. Přednáškový cyklus nazval „**Prožil jsem dvě totality, a ještě něco navíc ve svobodě**“. Názvy jednotlivých přednášek byly více než výstižné – Fašismus, Komunismus a Cestování ve svobodě. I to bych ještě byla schopná pobrat, ale když pan Kavka (a to ho znám osobně) poprvé dorazil autem jako řidič, s notebookem pod paží, hledal přístup na wifi, propojení na dataprojektor a ukazoval flashku, na které měl vlastní prezentaci, spadla mi brada.

Moje obavy, kolik dorazí lidí na první setkání, se rychle rozplynuly a naše knihovni klubovna se zaplnila asi 20 účastníky. Poutavé vzpomínky na období druhé světové války očima dospívajícího kluka byly strhující. V prezentaci měl vložené odkazy na spuštění nacistických písní a zároveň také vložené staré mapy politicky rozdělené Evropy. Mysl pana Kavky se vracela o více než osmdesát let zpět a po dvou hodinách, i když to nedělám ráda, jsem musela říct – jsme dlouhý. S omluvou se usmál, že se příště „zasnaží“.

Druhá beseda o životě v komunismu byla také velmi zajímavá. Vyprávění o Sovětském svazu a životě v lágrech a gulazích, kde v té době byl

hladomor a umíralo denně tisíce lidí, vháněl posluchačům slzy do očí. Jinak pan Kavka vzpomínal na svá studentská léta, kdy o vzdělání u nás rozhodovaly výbory KSČ. Takže o jeho vzdělání bylo dlouho rozhodováno někým jiným, než byl on. Získání doktorátu bylo pro něj beznadějně, protože v době normalizace byl vyhozen z práce psychologa. Až ve chvílích sametové revoluce v roce 1989 měl opravdu plno práce. V blízkém okolí se známými zakládal Občanské fórum, jeho hlas byl slyšet na náměstích a pro obec Podbřezí se stal významnou osobou. Stal se u nás prvním porevolučním starostou.

Josef Kavka

Třetí přednáška nás zavedla po celém světě. Pan Kavka již jako penzista procestoval 13 zemí – Německo, Rakousko, Jordánsko, Litvu, Lotyšsko, Estonsko, Ukrajinu, Rusko, Nový Zéland, Polsko, Izrael, Egypt a Senegal. Nejvíce jsme si užívali jeho vyprávění, jak navštívil Nový Zéland ve svých skoro osmdesáti letech. Tam si koupil staré auto, ve „frcu“ si pořídil starou matraci a v autě si udělal lůžkovou úpravu. Takto procestoval celý stát, a když byl čas návratu domů, auto prodal, tak jak bylo, a ještě něco málo na tom vydělal. Já se svými občas bolavými zády si to nedokážu ani představit.

Všechny tři přednášky se nesly v duchu příjemné atmosféry, která s sebou nesla nejen zvědavost posluchačů a vlastní vzpomínky pana Kavky, ale i chuť se potkat, sdílet své zážitky a pocity, ale někdy i potřebu říct, že tohle už nechceme a nesmíme zažít...

Kontakt na autorku:

ou.esterhorakova@seznam.cz

Kterak jsem z nouze sáhl po umělé inteligenci aneb Výstavy AI obrazů

Pavel Švaninger

Poznámka redakce: Před několika lety byla umělá inteligence v knihovnách spíše kuriozitou než běžným pracovním nástrojem. Pavel Švaninger z Knihovny města Hradce Králové se s ní tehdy rozhodl experimentovat a z původně nouzového řešení nedostatku výstav vznikl dlouhodobý projekt autorských AI obrazů. Jak se rodí tematické výstavy vytvořené s pomocí umělé inteligence, jakou roli v nich hraje lidská fantazie a proč autor nepovažuje AI za náhradu živých umělců, se dočtete v následujícím článku.

Umělá inteligence byla ještě v plenkách a nikdo vlastně nevěděl, kam až to bude pokračovat. Já tehdy pro herní kanál svých přátel vytvořil v takřka neznámém grafickém AI nástroji, nazvaném Midjourney, sadu prvních herně laděných tapet na plochu monitoru pro jejich sledující. Nikdo pořádně netušil, jak s umělou inteligencí mluvit a v jakém formátu psát příkazy, takzvané prompty. Formou pokusu a omylu a se značnou pomocí internetových fór jsem tehdy našel příkazy pro formát a rozlišení obrazu, jeho kvalitu a ostrost aj. Tím jsem získal stabilní technickou část příkazu, kterou jsem pak přidal ke všem vygenerovaným dílům, a díky tomu všechny mají stejnou velikost, ostrost, styl a kvalitu. Co je však nejdůležitějším aspektem, je samotná myšlenka a nápad, co má vlastně AI vytvořit. Pokud jí dáte jen obecný popis toho, co chcete, většinou si udělá, co chce, a vaše představa se rozplyne se zobrazením prvních výsledků, které Midjourney vždy vygeneruje čtyři naráz. Vy máte pak možnost nechat jeden z nich, ten co je nejbližší vaší představě, upravit na další čtyři verze, případně danou verzi nechat jen lehce poupravit, zvětšit její rozlišení (upscale) nebo ji stáhnout do počítače, tak jak je. Hotovo. Během několika hodin v Midjourney jsem měl vlastní sadu čtyřiceti na tu dobu nezvykle povedených AI obrazů. V té době

totiž dělala AI ještě velké chyby a vytvořit člověka, který opravdu vypadá jako člověk, a nikoli mutant s osmi prsty na ruce trčící mu z hrudníku bylo takřka nemožné.

No a jak vznikl nápad na výstavy AI obrazů v knihovně? Na naší pobočce Moravské Předměstí B Knihovny města Hradce Králové výstavy spravovala externí agentura a já pouze doplňoval program z řad místních umělců a našich čtenářů, např. fotografů. Když však spolupráce s agenturou vzala za své, ocitl se přede mnou problém. Kapacity zdejších vystavujících rozhodně nedokázaly pokrýt poptávku dvanácti výstav ročně. Jelikož mě tížil nedostatek času, napadlo mě, že bych mohl vystavit svoje vygenerované tapety na plochu a tím zaplnit alespoň jeden měsíc. A protože výstavní prostory naší pobočky obsahují jen sedm velkých rámců, poskládal jsem z tapet dvě výstavy o čtrnácti kusech (dva na rám) ve formátu A3. Tehdy jen matně rozpoznatelné obrysy vesmírných lodí, samurajů či válkou zničených krajin bylo pro čtenáře zajímavou změnou oproti fotkám města či malovaným obrazům a uměleckým fotografiím. Každý si v tom hledal to své a mělo to jistě kouzlo. Lidé ještě o AI mnohdy ani netušili, že by mohla dokázat něco takového, a obecná nechuť k AI obsahu, jako vzniká v dnešních dobách kvůli přehlcení AI produkcí v TV i na internetu, ještě neexistovala. Po úspěchu výstav a pár dotazech čtenářů, kdy znovu bude nějaká moje výstava, jsem se rozhodl, že brzy, a začal tvořit koncept výstav, který udržuji dodnes.

Nebylo to už jen o generování náhodných obrázků beze smyslu, tématu a myšlenky. Takových se do světa hrnulo stále víc a víc a lidé jimi začali být znechuceni. O to více, když přestali mezi AI a realitou vidět jasné rozdíly a mnohdy se nechali nachytat. Chtělo to něco, u čeho se člověk zastaví a neřekne si pouze: „Ach jo, další AI obrázky, co zabírají místo živým umělcům.“ Proto musím mé obrazy obsahovat tematiku knih a nezvyklé provedení nápadu, což není vždy jed-

ZAÚJALO NÁS

noduché. Pokud však máte po ruce nástroj, který se během dvou let od mé první výstavy vyvinul z generování osmiprstých mutantů v generátor naprosto reálných obrazů v jakémkoli uměleckém slohu či stylu, jediné, co je potřeba mít, je bohatá fantazie, schopnost svou myšlenku napsat jako příkaz pro AI a ideálně doufat, že vygeneruje alespoň zčásti vaše představy.

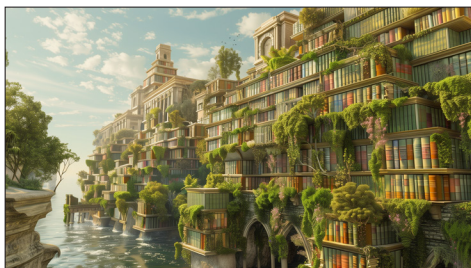
Prvním tématem mých knižně laděných výstav byly staré a nové divy světa. Sochy vytvořené z popsaných stránek knih, arkády Kolosea vyložené srovnávanými knihami jako v regále, pyramidy složené z knih navrstvených na sebe. Můj příkaz umělé inteligenci by přeložen do ČJ vypadal asi takto: „Vygeneruj římské Koloseum z pohledu návštěvníka v první osobě, kde ono Koloseum se skládá výhradně z knih a stránek knih, okolní budovy nech kamenné a cihlové, zaměř se na detail knih, chci jich co nejvíce, avšak zanech původní architekturu tak, aby bylo jasně rozpoznatelné, obraz namaluj v raně renesančním stylu, poměr stran 16 : 9, hyperrealistické...“ A v tomto duchu jsem postupně vygeneroval

všechny divy světa. V podobném stylu jsem pak vygeneroval obličje známých autorů klasických knižních děl, vymodelované pomocí popsaných stránek knih. Vtipné bylo vidět, že AI naprosto neví, jak vypadá Stephen King, a chvíli jí trvalo, než vytvořila někoho alespoň připomínajícího velikána hororů. Do té doby samý Aleš Brichta nebo Vladimír Špidla. Zde jsem musel popsat umělé inteligenci Kinga tak detailně, že by policejní kreslíř po skončení mého popisu osoby podal šéfovi takřka dokonalý portrét.

Samozřejmě jsem si dovolil odskočit i do přírody a vytvořil i výstavu ukazující sedm základních biomů naší planety. U ní jsem však narazil právě na ono přehlčení AI obsahem, kdy jediný obrázek, co se čtenářům líbil, byl ten, na kterém byl živý tvor, velryba. Ostatní, kde byla pouze příroda, jako by mozek filtroval. Proto jsem definitivně opustil myšlenku, že bych generoval neknižovní výstavy, a začal přemýšlet o dalších conceptech. Vytvořil jsem tak výstavu, při které jsem umělé inteligenci zadal pouze název známého díla, například Továrna na absolutno,

Colosseum

Hanging Gardens of Babylon

Větev v lese

Statue of Zeus

a nechal ji, aby mi sama ukázala, jak to vidí. A překvapivě se s tím poprala velmi zdatně a vytvořila čtenářům prostor ke hledání vodítek, proč daný název zobrazila zrovna tak. Dalším nápadem na výstavu byla scénérie vystupující jakožto graficky znázorněná fantazie přímo z rozevřené knihy. Čtenáři si tak pochvalovali pohled na pár jdoucí ruku v ruce po otevřené knize do moře při západu slunce, rytířskou jízdu dusající krajinou k hradu vystupujícímu z rozevřené knihy či planety a hvězdy vylétávající do prostoru místnosti z knihy položené na stole. Abych poukázal i na lidství, které je s knihami silně spjato, vytvořil jsem i odpočinkovou výstavu fiktivních čtenářů, vyobrazených na nejrůznějších místech světa s knihou v ruce, od střežích tokijských mrakodrapů po staleté větve stromů v lese či vesmírnou stanici s naší planetou za oknem, abych vyzdvihl myšlenku, že kniha může být společníkem člověka úplně všude, nehledě na to, kde se nacházíme.

A co tedy odlišuje mé výstavy od hromad AI obrázků, na které denně narážíme v reklamách, na sociálních sítích a internetu či v tištěných dokumentech? Je to myšlenka. Pokud bych měl výtvarné schopnosti, všechny své nápady a představy bych přenesl na plátno rukou. Já však výtvarník nejsem, a proto se umělá inteligence stala nástrojem, který zhmotní mou myšlenku do díla, které je možno vidět očima bez dalšího vysvětlování. To vše bez měsíců čekání, než díla

dokončím. A dokud lidé chválí více nápad a téma výstavy než samotné obrazy od AI, je vše tak, jak má být, a já se necítím provinile z toho, že umělou inteligenci využívám k výstavám po boku živých umělců, kterých je bohužel stále méně a méně. Nikdy bych však umělou inteligenci a její tvorbu před živým umělcem neupřednostnil. V dnešní době a v budoucnu bude totiž více než potřeba živé umění podporovat. V mnoha odvětvích, ať už v hudebním, výtvarném či např. architektonickém, je umělá inteligence natolik schopná, že dokáže práci udělat za kratší čas stejně dobře a kvalitně jako lidská ruka. To hlavní jí však bude chybět vždy, a to jsou emoce, duše, myšlenka a pocity. Bez nich AI nikdy nedokáže dát jakékoli své práci to, co z ní dělá pravé umění, které člověka vtáhne. AI může být v budoucnu umělcem, pouze pokud jí to společnost dovolí a nechá nuly a jedničky nahradit city a emoce člověka. I tak se dle mého názoru nacházíme na pomezí doby, kdy uměním je spíše myšlenka a nápad než ono fyzické provedení.

Pokud vás výstava AI obrazů zaujala a rádi byste ji představili i ve své knihovně, rád vám ji zapůjčím. Kontaktovat mě můžete pomocí e-mailu nebo telefonního čísla +420 607 202 332. Prosím jen o zajištění vlastní dopravy.

Kontakt na autora: svaninger@knihovnahk.cz

Letní cvičení na střeše knihovny slaví už 10 let

Lucie Kadlecová

Když se v červenci 2016 na střeše Knihovny města Hradce Králové poprvé rozložily podložky na jógu, málokdo tušil, že se rodí nový městský fenomén. Letos v létě to bylo přesně deset let, co knihovna mění svou střešní terasu v oázu zdravého pohybu a setkávání. Přečtěte si příběh projektu, který nezastavila ani pandemie a který letos svým návštěvníkům nadělil historicky nejnabitější program.

Od nápadu k letní tradici

Když projekt v červenci 2016 odstartoval, šlo o jednu z prvních letních venkovních pohybových aktivit svého druhu ve městě. Z původně nenápadného nápadu se postupně stala oblíbená letní tradice, která na střechu knihovny každoročně láká stovky návštěvníků. Výjimečnost projektu potvrzuje i jeho nevídaná kontinuita – cvičení se nepřerušilo ani během pandemie covid-19 a letošní jubilejní sezóna tak byla již desátá v řadě.

Taiči a qigong 2026

Taiči a qigong 2026

Od strečinku k zumbě: jak se rozrůstal program

Úplně první lekci vedla v roce 2016 lektorka Lenka Holásková, která nabídla kurzy strečinku s meditací. Tehdy se cvičilo pouze jeden den v týdnu jako lehké zpestření letního programu knihovny. O rok později se program rozrostl o jógu pro každého s instruktorkou Milenou Šalamounovou. V dalších letech se nabídka postupně rozšiřovala o nové lektory i styly cvičení. V roce 2019 program obohatily lekce tradičních čínských cvičení taiči a qigongu pod vedením Ivy Kufr a Lukáše Urama. O rok později přibyl oblíbený pilates s Hanou Polákovou. V roce 2024 nabídku osvěžila power jóga s Alenou Královou a další lekce pilates, tentokrát s Gabrielou Baškovou.

„Když jsme s cvičením na střeše začínali, vůbec by nás nenapadlo, že z původně malého letního projektu se stane tradice, která bude přitahovat takový zájem veřejnosti i po deseti letech. Největší odměnou však pro nás je, že se sem lidé stále rádi vracejí a že střecha knihovny nabízí prostor nejen pro pohyb, ale i pro příjemná setkání,“ říká vedoucí oddělení public relations Mgr. Ilona Pírková.

Oáza pohybu nad městem

Cvičení na střeše se během let stalo symbolem aktivního léta v centru Hradce. Spojuje pohyb, komunitní atmosféru a netradiční prostředí. Výjimečnou součástí celé atmosféry je také jedinečný výhled na město, který střešní terasa

Jóga 2016

nabízí a který dodává cvičení nezaměnitelný charakter. Nabízí skvělou alternativu v době, kdy je většina klasických tělocvičen přes prázdniny uzavřena, a milovníci pohybu tak často nemají kam zajít. Lekce jsou přizpůsobeny tak, aby si bez obav zacvičili jak úplní začátečníci, tak pokročilí. Velkou výhodou je, že není potřeba žádná předchozí rezervace, takže se zájemci mohou rozhodnout operativně během dne podle aktuální nálady. Nepřízeň počasí navíc nehraje roli: v případě deště se lekce přesouvají do vnitřních prostor knihovny. Během parných dní navíc na střeše příjemně profukuje, takže se i v horku cvičí v naprostém pohodlí.

Jubilejní ročník ve velkém stylu

Letošní ročník přinesl i několik novinek. Popr-

vé se cvičilo hned čtyři dny v týdnu a klidnější disciplíny premiérově doplnila také energická novinka – zumba dance. A co všechno si návštěvníci mohli letos od června do srpna vyzkoušet? Jógu již tradičně vedla Lenka Holásková, čínská cvičení taiči a qigong osvědčení lektori Iva Kufr a Lukáš Uram a o dynamickou zumbu i harmonický pilates se postarala Gabriela Bašková.

Tradice, která pokračuje

Symbolické desáté výročí je úspěšně za námi, ale příběh pokračuje dál. Velké poděkování patří všem lektorům za jejich energii i návštěvníkům za dlouhodobou přízeň. Už teď se těšíme, co nového přinese další léto pod širým nebem. Tak co, přijdete si také zacvičit?

Kontakt na autorku: kadlecova@knihovnahk.cz

Praxe v SvHK

Adéla Jirků

Poznámka redakce: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové každoročně umožňuje studentům vysokých škol absolvovat odbornou praxi a seznámit se s různými oblastmi knihovnické práce. Studenti mají příležitost projít několika odděleními knihovny a vyzkoušet si například práci s knihovním fondem, katalogizaci, informační a rešeršní služby či vzdělávací a kulturní činnost. Díky pestrému zaměření knihovny získávají komplexní představu o fungování moderní krajské knihovny a mohou si ověřit teoretické znalosti v praxi i poznat, jak rozmanitá a zajímavá může práce v knihovnách být. V letošním roce absolvovala praxi ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové studentka oboru Informační studia a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Jak své působení v knihovně hodnotí?

V rámci své praxe jsem jakožto student 2. ročníku Informačních studií a knihovnictví na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy působila ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. Cílem praxe bylo seznámit se s jednotlivými odděleními a zažít, jak knihovna doopravdy operuje na denní bázi. Podle studijního plánu jsem potřebovala odpracovat 120 hodin, tedy 15 pracovních dnů. První čtyři dny jsem strávila na odboru doplňování a zpracování fondu, kde jsem prošla celý proces příjmu knih. Vyzkoušela jsem si akvi-

zici, jmennou i věcnou katalogizaci i katalogizaci periodik či starých tisků. To pro mě bylo obzvlášť přínosné, jelikož předmět katalogizace jsem sice minulý letní semestr absolvovala, ale Univerzita Karlova pracuje se systémem Alma, zato hradecká vědecká knihovna pracuje se systémem Aleph. Měla jsem tedy možnost systémy porovnat a naučit se pracovat s něčím, co pro mě bylo nové. Myslím si, že to bylo přínosné oboustranně, protože zaměstnanci knihovny naopak neznají Almu. Zároveň se mi praktické znalosti katalogizace hodily během zkoušky o dva týdny později, kdy jsem se měla rozepsat o druzích katalogizace. Poté jsem se přesunula na odbor služeb, kde jsem strávila opět čtyři dny. Byla jsem přítomna u několika exkurzí a jednoho workshopu. Naučná funkce knihoven je téma, ke kterému mám blízko a velice mě zajímá, takže jsem ráda, že jsem mohla nahlédnout do jejího procesu. Kromě exkurzí jsem byla seznámena s každým patrem. Nejvíce času jsem strávila v 1. NP, kde jsem se naučila registrovat nové čtenáře, a ve 3. NP, kde jsem řešila výpůjčky a vyhledávala požadavky registrovaných čtenářů. Z mého studia na vysoké škole samozřejmě znám MDT a vím, co je například signatura, takže jsem se zorientovala velmi rychle. Překvapilo mě však, kolik požadavků na výpůjčky denně chodí. Další dva dny jsem strávila na oddělení služeb knihovnám, kde jsem nejdříve vyhledávala a ověřovala kontakty místních knihoven v Královéhradeckém kraji a poté jsem se zaměřila na rešeršní článků o wellbeingu

v knihovnách. Dále byly na řadě public relations. Po zhlédnutí přednášky jsem vyplnila krátký dokument o základní orientaci v tématu, ale odpovídala jsem i na tvůrčí otázky – například návrh sloganu nebo příspěvku o nové službě knihovny. Poslední tři dny na odboru digitalizace a správy digitálních dokumentů jsem strávila vyhledáváním podkladů pro propagaci digitální knihovny a kontrolou úplnosti virtuálních sbírek. Jelikož jsem tento semestr absolvovala předmět Digitální knihovny, měla jsem možnost uplatnit své

znalosti ze školy, přestože byly pouze teoretické. Praxe pro mě byla velice přínosná. Zjistila jsem, jak doopravdy funguje krajská knihovna, a díky tomu, že jsem prošla spoustu odborů, tak i vím, jaké zaměstnání by mě v budoucnu mohlo bavit – zaujala mě zejména akvizice. Jsem velmi vděčná za tuto zkušenost a za možnost se s SvHK seznámit i jinak než jen z pohledu čtenáře.

Kontakt na autorku: jirkuu03@gmail.com

JAK NA TO

Mezi řádky vzniká něco víc než jen zahrada

Jolana Schöningerová

Když jsem v srpnu 2025 nastoupila do Městské knihovny ve Smiřicích, čekalo mě velké překvapení. Knihovna s dlouhou tradicí a výbornou pověstí se během posledních let proměnila především v místo, kam si lidé přijdou půjčit a vrátit knihy. Přitom historie naší knihovny sahá až do roku 1872, kdy ve Smiřicích vznikla Občanská beseda. Ve stanovách z roku 1884 stojí: „*Účel spolku jest čtením, hovorem, zpěvem, divadelním představením a zábavou společenskou vzdělanost šířiti a mravy šlechtiti.*“ Knihovna tehdy nebyla jen půjčovnou knih. Byla místem setkávání, vzdělávání a společenského života.

A právě k této myšlence jsme se chtěli vrátit. Nejdříve však bylo potřeba udělat kus povítky práce. S pomocí dobrovolníků jsme knihovnu na čas uzavřeli a pustili se do rozsáhlé revize fondu. Vyřazovaly se zastaralé knihy, přerovnávaly regály, vznikalo nové značení a piktogramy podle žánrů. Bez dobrovolníků by to nebylo možné. V listopadu jsme pak uspořádali den otevřených dveří. Četlo se, hrály se deskové hry, zdobily se perníčky, a především se představila knihovna v nové podobě. Od ledna letošního roku následovaly další akce pro děti, dospělé i seniory. Začali přicházet noví návštěvníci a přibývali i nově

registrovaní čtenáři. A právě tehdy jsem si uvědomila, že knihovna znovu ožívá.

Jenže jedna myšlenka mi stále vrtala hlavou.

Přímo pod okny knihovny se nachází velký vnitroblok. Bezpečný, klidný prostor, chráněný od dopravního ruchu. Kdykoliv jsem se z okna podívala ven, říkala jsem si: „Tady by přece mohlo vzniknout něco krásného.“ Protože přemýšlím nahlas, vyslovila jsem svůj nápad i před kolegy. A tehdy jsem zjistila, že kolegyně Klára Sladká, která pracuje na městském úřadě jako sociální pracovnice, nosí v hlavě úplně stejnou myšlenku už delší dobu.

Komunitní zahrada!

Začátkem února se ke mně dostal e-mail s nabídkou grantových výzev. Mezi nimi mě okamžitě zaujala výzva Nadace Via a společnosti Kaufland

s názvem Už to roste, už to klíčí. Nabídku jsem přeposlala vedení města a od té chvíle jsem se té myšlenky nechtěla pustit. Dostaly jsme podporu vedení města a začaly psát projekt. Na podání žádosti zbývalo pouhých čtrnáct dní, takže nastal pořádný fičák. Když jsme měly projekt téměř hotový, přišla studená sprcha. Zjistily jsme, že podle podmínek vlastně nespadáme do cílové skupiny programu. Nejsme nezisková organizace, město má více než 2000 obyvatel a knihovna nemá vlastní IČO. Neváhala jsem a zvedla telefon. Přímě v Nadaci Via mi potvrdili, že podle pravidel skutečně nejsme oprávněnými žadateli. V první komunikaci totiž došlo k nedorozumění a na problém se přišlo až při samotném podávání žádosti. Naděje ale ještě žila. Paní referentka přislíbila, že naši situaci projedná s vedením nadace a pokusí se pro nás získat výjimku. A povedlo se! Výjimku jsme dostali. V tu chvíli se sen začal měnit ve skutečnost. Společně s Michaelou Marinicovou, autorkou projektu Terapie zahradou a návrhu celé zahrady, jsme začaly plánovat další kroky. Rozměřování pozemku, první kolíky, první kopnutí do země. To všechno odstartovalo vznik komunitní zahrady, která dostala symbolický název Mezi řádky. Název není náhodný. Zahrada totiž vyrůstá mezi řádky knih a zároveň mezi řádky našich každodenních životů. Má být místem, kde se budou setkávat děti, rodiče, senioři i lidé, kteří se dosud neznali. Místem, kde se bude pěstovat zelenina, bylinky, staré odrůdy ovocných stromů i sousedské vztahy. Vznikne zde sedm vyvýšených záhonů, květná louka podporující opylovače, jedlé keře, kompostér i systém pro využití dešťové vody. Chceme pořádat společná sázení, workshopy, čtení pod širým nebem i mezigenerační setkání.

První společná setkání už navíc ukazují, že knihovna i zahrada skutečně plní svůj komunitní účel. Dne 21. května se v knihovně uskutečnilo slavnostní předávání certifikátů Virtuální univerzity třetího věku. Přijeli k nám absolventi z Černilova a okolí pod vedením paní knihovnice Jany Žárské. Bylo to krásné a inspirativní setkání plné radosti, úsměvů a pozitivní energie. Všem absolventům ještě jednou srdečně gratulujeme a děkujeme za jejich nadšení. Bylo nám velkou ctí hostit právě takovou slavnost. Vedle pravidelných čtvrtěčních brigád na komunitní zahradě nás v nejbližší době čeká také slavnostní pasování prvňáčků ze ZŠ Smiřice na čtenáře. A pak už snad krásné léto plné setkávání, čtení a společně stráveného času na zahradě.

Za projektem stojí tři ženy – knihovnice, sociální pracovnice a zahradní terapeutka. Spojuje nás láska ke Smiřicím, víra v sílu sousedských vztahů a přesvědčení, že i malé město může mít velké sny. Děkujeme všem, kteří nás podporují. Dobrovolníkům, vedení města, partnerům i obyvatelům Smiřic.

Až půjdete kolem knihovny, zkuste se podívat za budovu. Možná tam právě roste něco mnohem důležitějšího než zelenina. Komunita!

Kontakt na autorku:

schonigerova@mestosmirice.cz

STALO SE

Praha hostila organizaci EBLIDA: o udržitelnosti, spolupráci a budoucnosti knihoven

Michaela Hašková

Dne 21. dubna 2026 jsem měla možnost se zúčastnit druhého dne konference EBLIDA s tématem, které by se dalo přeložit — *Smysluplná udržitelnost: od záměrů k praxi (17. týden). Knihovny jako partneři pro udržitelnou budoucnost*. Jednalo se o 34. setkání akterů organizace EBLIDA s konferencí, konalo se z větší části v Městské knihovně v Praze a současně v prostorách Klementina Národní knihovny ČR. Díky tomu, že se konference konala v Praze a konferenční poplatek pro knihovníky z ČR byl nižší, stala jsem se spolu z dalšími knihovnicemi a knihovníky z větších i menších knihoven ČR součástí tohoto mezinárodního setkání.

Nejprve si vysvětlíme zkratkové slovo EBLIDA: ne každý z knihovnické obce jej dobře zná. Jedná se o European Bureau of Library, Information and Documentation Associations, což je, jak název napovídá, evropská zastřešující nevládní

profesní a advokační organizace, která vznikla v roce 1992 v Haagu. Jejím posláním je mimo jiné ovlivňování evropské legislativy, hájení veřejných zájmů knihoven a patří sem i důraz na udržitelnost.

Ta byla i tématem letošní konference. Udržitelnost ovšem musí splňovat všechny tři dimenze: kromě environmentální ještě sociální a ekonomickou. Po úvodních slovech ředitelů knihoven Tomáše Řeháka a Tomáše Foltýna a prezidentky EBLIDA Erny Winters směle vystoupil Lukáš Houdek, umělec, novinář, romista, aktivista, autor knihy, dokumentarista, koordinátor projektu HateFree Culture, se silnou řečí s názvem Jak mluvit o tématech, která nechceme slyšet. Pan Houdek jde záměrně doslova s vlastní kůží na trh, když sdílí své zážitky se zneužíváním, šikanou, vyhrožováním. Proč vystoupil na této konferenci? Souvisí to? Domnívám se, že určitě. Abychom udrželi společnost dostatečně soudržnou, je třeba se otevřít i velmi kontroverzním tématům.

L. Houdek

Jak připomněl pan Houdek, ty nepěkné věci totiž nezmizí tak, že budeme dělat, že se nedějí. Právě naopak, budou bujet pod povrchem a ten výbuch pak způsobí mnohonásobně horší věci. Samozřejmě se to již děje, nikdy však není pozdě na změnu a naděje nám snad zbývá.

Myslím si, že v knihovnách v České republice máme ještě velkou rezervu, jak otevírat témata spojená s LGBTQ+, soužitím s jinými národnostmi, bezdomovectvím. Většinová společnost se na mnohé členy těchto skupin dívá s nevolí či s apriorním odsuzováním. A situace v okolním světě tomu ještě nahrává, neboť politici nemají více představitosti než těchto strachů v lidech využívat, a ještě je podněcovat. Okolní dění v blíže či vzdálenější oblasti není příznivé, je však pořád (doufám) větší část společnosti, která dává přednost morálním hodnotám a posilování dobra v sobě či okolo. Čím více nenávisných projevů, tím více vznikajících odporů a podpory dobra. Lukáš Houdek je důkazem, že i prostý jedinec dokáže hodně. Může být takovým naším majákem, když máme pocit, že se k nám druzí nechovají nejlépe, že nás osud zkouší. Především je to výzva ke sdílení názorů a k otevřené diskusi, i když může být někdy velmi vyhrocená. Když se ozveme proti nenávisnému komentáři, nemusíme nutně přesvědčit jeho autora. Naše argumenty však mohou oslovit ty, kteří debatu pouze sledují. Právě tato často mlčící většina potřebuje slyšet věčné, pravdivé a slušné argumenty

Účastníci

a může díky nim získat odvahu připojit se k diskusi. Vytvářet prostor pro dialog, výměnu názorů a kultivovanou debatu ostatně patří k důležitým rolím knihoven.

Následovala panelová diskuse, která si kladla otázku: Proč by se měly knihovny angažovat v problémech a výzvách udržitelnosti? Aktéry byli Sharon Memis (generální tajemnice IFLA), Alison Nolan (výkonná ředitelka The Scottish Library & Information Council), Barbora Černošská (vedoucí Obecní knihovny Statenice) a Michal Broža (vedoucí kanceláře Informačního centra OSN). Diskusi moderoval Andrew Cranfield (ředitel EBLIDA). B. Černošská upozornila na to, že v malých knihovnách třeba neznají všechny cíle udržitelného rozvoje, přesto mnohé plní. Zajímají se nejen o environmentální problémy, ale také o ty sociální a komunitní.

Následovalo pět paralelních workshopů. Sama jsem se zúčastnila workshopu podporujícího čtenářskou gramotnost Shared Reading, kterou vedly knihovnice z Finska. Dozvěděli jsme se, že tato metoda pochází z Velké Británie, konkrétně z Liverpoolu, kde dodnes sídlí [Mezinárodní středisko pro sdílené čtení](#). Již více než dvacet let se ve Spojeném království i v dalších zemích rozvíjí komunita kolem metody sdíleného čtení, přičemž slibný rozvoj se odehrává také ve Švýcarsku. Cílem metody je propojovat lidi, podporovat jejich duševní pohodu a pomáhat obnovovat sociální vazby, které se v dnešní společnosti

často oslabují. Právě tyto cíle jsou blízké také knihovnám, pro něž je práce s literaturou přirozeným a dostupným nástrojem. Sdílené čtení se však neomezuje pouze na knihovny – může probíhat také v kavárnách, obchodech, nemocnicích či sociálních zařízeních.

A jak takové setkání probíhá? Nejprve se čte vybraná ukázka opakovaně nahlas, poté lektor pokládá otevřené otázky, při kterých účastníci mohou sdílet své pocity z četby, postupně je možné se dostat do hlubších vrstev textu i svého nitra. Proto vést takové setkání může jen zkušený absolvent kurzu. Sami jsme si takovou hodinu vyzkoušeli, prožili. Četli jsme báseň R. L. Stevensona *Escape at bedtime*. Účastníci se nemusí do diskuse aktivně zapojovat ani mluvit. I tiché naslouchání je plnohodnotnou součástí setkání a neznamená, že člověk není přítomen nebo text neprožívá. V rámci sdílení neexistují správné ani špatné odpovědi – každý pohled na text má svou hodnotu. Pro mě to byla velmi zajímavá zkušenost. Překvapilo mě však, že jde o náročnější metodu, než jsem původně očekávala. Není to přístup typu „vezmi a hned vyzkoušej“. Přesto si myslím, že některé její prvky lze dobře využít i v knihovnických lekcích, například při reflexi a sdílení prožitků z četby.

A co probíhalo na dalších workshopech? Certifikace knihoven pro udržitelný rozvoj (SDG Sustainable Development Goals). Jedná se o 17 cílů vedoucích k ukončení chudoby, záchraně planety, posílení míru a prosperity. V Dánsku certifikace obdrželo už více než 40 procent knihoven. Jiný workshop se zaměřil na to, jak co nejrychleji naplánovat akce v souvislosti s klimatem. A poslední skupina se účastnila živého podcastu v novém studiu Městské knihovny v Praze. Diskutéry byli ředitel EBLIDA Andrew Cranfield

a projektová asistentka EBLIDA Camilla Donadalle Rose.

Po obědě byly na programu krátké příspěvky k tématu konference. Vystoupili kolegové z Dánska, České republiky, Chorvatska, Srbska, Ukrajiny, Skotska, Irska, Turecka a Rumunska. Bylo to pestré, ale bylo znát, co nás spojuje.

M. Hašková a A. Sauli

Řečníci představili různé projekty spojené s klimatickou změnou, psychosociální podporou, dokonce i robotikou. Někteří představovali mezinárodní projekty, jiní místní komunitní akce. Zaujaly mě třeba architektonické projekty budoucnosti, pěstování rostlin ze sdílených semenek, posléze opečovávaných programováním micro:bitů, venkovní programy mimo knihovny, automaty na knihy, akce v domovech pro seniory, komunitních centrech. Zajímavé bylo poslouchat angličtinu s různými přízvuky. I v rozdílech si rozumíme,

k úspěchu často vede cesta přes mnohé nezdary, nezbytností jsou nadšené odolné knihovnice i knihovníci.

Právě o síle, úloze, odpovědnosti, rezilienci knihovnic a knihovníků vypráví americký dokumentární film *The Librarians*. Promítání filmu považuji za druhý vrchol konference (po keynote Lukáše Houdka), neboť vnesl do sálu obrovské emoce. Dokument zachycuje cenzuru především ve školních knihovnách v několika amerických státech a ukazuje knihovníky jako novodobé hrdiny bránící svobodný přístup k informacím i za cenu vyhrožování, zastrašování, vydírání i ztráty práce. Následoval živý videohovor s jednou z akterek filmu Martou Hickson, které mohli účastníci pokládat otázky. Následoval velmi dlouhý potlesk celého sálu.

Po promítání bylo v sále plném emocí vyhlášeno místo příští konference, volba padla na chorvatský Záhřeb.

Na závěr večera jsem se zúčastnila ještě křtu knihy *The Green Librarian Handbook* a večere v Zrcadlové kapli Klementina. Celý den byl pro mě inspirativním zážitkem s mnoha zajímavými setkáními. Nejvíce mě překvapilo, že jsem se po dvou letech potkala v Městské knihovně v Praze s mentorem, který nás měl na starosti na našem výjezdu v rámci Erasmus+ v Helsinkách.

Účast na mezinárodní konferenci rozhodně mohu doporučit. Obzory je třeba si stále rozšiřovat. Koho zajímá víc, může si projít [prezentace z konference](#) na stránkách EBLIDA.

Kontakt na autorku:

Michaela.Haskova@svkhk.cz

Chobotnice v dřavé síťovce aneb Jak dopadla letošní OKenKa

Kateřina Hubertová

OKnA = **O** knihovnických **a**ktivitách je celostátní soutěžní přehlídka, kterou pořádá Klub dětských knihoven SKIP ČR. Jejím hlavním smyslem je vzájemná inspirace, sdílení zkušeností a oceňování nejlepších vzdělávacích programů, besed a lekcí pro děti a mládež, které knihovny v Česku nabízejí školám i veřejnosti.

Jsou to opravdu ty nejlepší programy českých knihoven pro děti. Přehlídka vznikla s cílem inspirace a sdílení inovativních přístupů ve vzdělávání. Soutěžní programy se stávají zdrojem kvalitní metodické podpory pro ostatní knihovny. Každý rok je přehlídka trochu jiná, někdy doplněná o odbornou přednášku či workshop a obvykle mívá konkrétní tematické zaměření.

Akce obvykle probíhá tak, že soutěžící = knihovníci předvádějí své připravené programy s dětmi naživo před ostatními kolegy a odbornou porotou. Pro soutěžící je to velká odvaha a stres, protože nejenže mají odborné publikum i porotu, ale prezentují v pro ně cizím prostředí (akce se koná každý rok v jiném městě/knihovně) a s náhodně domluvenou skupinou školních dětí. To znamená, že stát se může všechno... všechno... opravdu všechno. A teď si představte, že soutěžící předvádí za stejné situace takto naživo program ne na školních dětech, ale na dětech do tří let a má u toho ještě i jejich rodiče... To je představa, že? Máte husí kůže? Ale pořádku.

Letošní OKnA byla přejmenována na OKenKa, protože tématem byly lekce projektu S knížkou do života Bookstart. A protože práce s těmi úplně nejmenšími človíčky je extrémně náročná disciplína a lektorům bylo potřeba ulevit, byla přehlídka, která proběhla v Knihovně města Hradce Králové, nesoutěžní. O to víc byla inspirativní.

Ve dvou dnech ve čtyřech lokacích Knihovny města Hradce Králové (sál a dětské oddělení v hlavní budově a pobočky Slezské Předměstí a Kukleny) bylo šedesátí účastníků v osmi různých lekcích představeno osm dětských knih. Z lekcí nebylo možné pořizovat záznam. Probíhaly najednou na více místech, navíc s dětmi a jejich rodiči... komplikací bylo moc. Na lekce s rodinami v odpoledním čase navazovaly tematické workshopy: dva na využití divadla kamishibai a jeden storytellingový, protože být dobrým

vypravěčem je zkrátka umění.

Pro představu, jaké lekce byly předváděny a které dětské knížky byly na akci použity: *Kouzelná ruka, Ladova říkadla pro nejmenší, Dobrodružství s Medůskou, Šedík a Bubi, Ztracená ponožka Petra Horáčka, Copak potřebuješ, Robůtku?, O ztracené sovičce a pohádka O kohoutkovi a slepičce.*

Z workshopů je k dispozici něco málo materiálů od lektorů konkrétně k využití divadla kamishibai¹ a najdete je na webu projektu S knížkou do života Bookstart.²

Když se řekne „práce s dětským čtenářem“, laik si představí idylku nad leporelem. Realita na lekcích v rámci přehlídky OKNa ale chvílemi připomínala snahu přenášet chobotnici v dřevě síťovce. Dvoudenní maratón prověřil psychické i fyzické limity všech zúčastněných. Ale výsle-

dek? Děti i rodiče byli úžasní, před odvážnými lektory hluboce smekáme a inspirace bylo opravdu hodně. Plné tašky inspirace. Za organizátory mohu říci, že jsme na sebe hrdí. Byla to velká jízda a tuhle výzvu jsme zvládli na jedničku. Co si vymyslíme příště? 😊

Kontakt na autorku:
hubertova@knihovnahk.cz

Kurz Samostatný knihovník metodik / samostatná knihovnice metodička

Agnieszka Ewa Lamr

O připravovaném akreditovaném rekvalifikačním kurzu pro metodiky se hovořilo již několik let a měla jsem z něj zpočátku určité obavy. Dojíždění do Prahy jednou týdně po dobu tří měsíců se mi zdálo neuvěřitelně náročné. Nakonec mi však nezbylo nic jiného než si na tento režim zvyknout a zvládnout jak dojíždění, tak výuku.

Proč jsem se kurzu zúčastnila? Ve Studijní a vědecké knihovně pracuji od 1. října 2019 jako krajská metodička, ale chybělo mi odborné knihovnické vzdělání. Vystudovala jsem historii a slavistická studia. Rekvalifikační kurz pro metodiky pro mě představoval možnost doplnit si chybějící odborné znalosti.

Kurz probíhal od 3. března do 26. května 2026 v Knihovnickém institutu Národní knihovny

1 <https://www.skizkoudozivota.cz/okenka-2026-workshop-kamishibai-pro-zacatecniky/>

2 <https://www.skizkoudozivota.cz/>

ČR.¹ Během třinácti setkání jsem měla možnost poznat osobnosti českého knihovnictví, například PhDr. Víta Richtera, Mgr. Lucii Macháčkovou, PhDr. Marii Šedou, Mgr. Evu Cerniňákovou, Ph.D., současnou ředitelkou Knihovnického institutu Mgr. Michaelu Mrázovou a další zaměstnance Národní knihovny, zejména z odboru služeb a oddělení doplňování domácích dokumentů.

Účastníkům byla k dispozici platforma Moodle Národní knihovny,² kde byly zveřejňovány studijní texty, prezentace přednášejících a další zajímavé materiály využitelné při práci metodika. Výuka byla naplánována na 200 vyučovacích hodin, z toho 80 hodin prezenčně a 120 hodin distančně. Účastníci získají potvrzení o účasti v kurzu a mohou také složit závěrečnou zkoušku Samostatný knihovník metodik / samostatná knihovnice metodička (kód: 72-020³).

Obsah kurzu byl koncipován tak, aby budoucím i současným metodikům poskytl co nejširší přehled o jejich práci a o knihovnickém světě. Představeny byly všechny základní knihovnické procesy od akvizice přes katalogizaci až po zpřístupnění dokumentů čtenářům, včetně procesů aktualizace knihovního fondu. Významná část programu byla věnována zajištění výkonu regionálních funkcí, chodu knihovny a každodenním, pravidelně se opakujícím i jednorázovým, úkolům metodika. Součástí výuky byla také příprava vzdělávacích aktivit pro knihovníky, zpracování plánů a programů, statistické vykazování či psaní žádostí o dotace.

Po sérii velmi inspirativních přednášek jsem odcházela domů s hlavou plnou knihovnických pojmů, zákonů a metodických pokynů. Přínosné bylo nejen dozvědět se, jak určité činnosti

vykonávat, ale také pochopit, proč jsou důležité. Například automatizovaný knihovní systém zefektivňuje knihovnickou práci, usnadňuje zpracování statistických údajů a zároveň nabízí nové možnosti pro čtenáře – například umožňuje zjistit, zda již konkrétní knihu v minulosti četli.

Pokud bych měla vyzdvihnout tři věci, které mě nejvíce zaujaly, byly by to:

- praktické úkoly zaměřené na využití umělé inteligence jako asistenta knihovníka, například práce s nástrojem NotebookLM při zpracování výsledků benchmarkingu a standardů VKIS, nebo vyhodnocení služeb knihovny metodou mystery shopping;
- praktické ukázky a osvědčené postupy z knihovnické praxe – propagace čtenářství prostřednictvím literárních cen, videa z prováděných revizí a příklady dokumentů, jako jsou protokoly z revizí, postup práce s úbytkovým a přírůstkovým seznamem během revize, příprava scénáře vzdělávací aktivity podle SMART cílů nebo využití Kirkpatrickova modelu hodnocení;
- nácvik advokacie knihoven formou simulace vyjednávání se zřizovatelem s jinými účastníky kurzu.

Jsem ráda, že jsem se mohla kurzu zúčastnit. Doufám, že se mi podaří úspěšně absolvovat také závěrečnou zkoušku. Všem tento kurz vřele doporučuji a zároveň doporučuji nepodcenit samostudium. Třináct setkání je poměrně málo, a značná část přípravy proto zůstává na samotných účastnících.

Kontakt na autorku:
agnieszka.lamr@svkhk.cz

1 Informace o kurzu. Online. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/akce/03_OV_Akce/04_OVrevk.htm. [cit. 2026-06-23].

2 <https://moodle.nkp.cz/>. Online. Dostupné z: <https://moodle.nkp.cz/>. [cit. 2026-06-23].

3 Kvalifikační standard. Online. [cit. 2026-06-23].

Mezinárodní konference Ars typographica antiqua v Martině

Martina Opršalová Dašková

V knihovně Muzea východních Čech máme krom jiného i cennou sbírku starých tisků, a proto se občas vypravím na nějakou konferenci, která slibuje rozšíření mých znalostí. V dubnu jsem vyrazila na mezinárodní konferenci Ars typographica antiqua, která se konala ve Slovenské národní knihovně v Martině.

SNK má na Slovensku stejnou roli jako v Čechách Národní knihovna. Je nejdůležitější slovenskou knihovnou s největšími knihovními fondy (téměř 5 milionů knih), archivními fondy (1,7 milionu) a rozsáhlou digitální knihovnou DIKDA. Zahrnuje kromě toho také Literární archiv a Literární muzeum a je členem ASAI, tedy Asociácie AI na Slovensku. Provozuje e-konference, podcast a nejrůznější akce od vědeckých přes literární až po dětské. Byla či je zapojená v mnoha mezinárodních projektech, jako například World Digital Library či International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Z domácích projektů řeší v současnosti například Budúcnosť knižníc vo vzdelávaní či Umenie uchované v inkunábulách.

Nejdříve musím vyzdvihnout prostředí SNK, které je zvenku ohromující, vevnitř velmi příjemné. Knihovna samotná je velká, ba dokonce obrovská budova postavená ve stylu socialistického realismu. Někdo by možná cynicky řekl, že připomíná dvě obří cihly kolmo postavené na sebe. Uvnitř se ovšem skrývá rozlehlý a tišný prostor, kde je možné v klidu posedět a dát si kávu. Pánové na recepci jsou vstřícní a milí, a kdyby se vám například stalo, že byste zapomněli kód ke skřínce se svými oděvy, tak se na vás vůbec nebudou zlobit, ale ochotně vám pomůžou. Ve výškové části budovy se skrývají kanceláře, sklady a depozitáře. Měla jsem možnost si projít i tuto část a vidět nové a moderní prostory a depozitáře. Nicméně od sedmého patra výš

statika budovy neumožňuje opravy, o moderním vybavení nemluvě. Nahlížela jsem tak na původní vybavení s dřevěnými okny, skříněmi, podlahami a bez klimatizace. Už v dubnu v těchto patrech bylo vedro, jak to asi vypadá v letních měsících...

Samotná konference byla skvěle připravená a výběr referujících hostů reprezentativní. Zúčastnili se knihovědci z Holandska, Maďarska, Rumunska, Polska, Slovenska a také z Česka. Byla připravena možnost simultánního tlumočení, pro zahraniční hosty do angličtiny, pro ostatní do slovenštiny.

Posláním konference bylo probrat témata jako například vliv rukopisné knihy na vzhled a úpravu starých tisků a jak vedle sebe existovala obě média, dále vývoj sazby, tiskařského písma, titulního listu či typografické výzdoby. Dále působení osob, které se podílely na výrobě knih, jako autoři, tiskaři, korektoři, iluminátoři, mecenáši apod. Přednášející se také zaměřili na proměny v knihupecké činnosti a distribuci knih, typologii písma, výzkum historických vazeb, výzdobného nářadí, filigránů apod. Stranou nezůstala interdisciplinarita v propojení knihovny s historií, dějinami umění, dějinami vědy a techniky a restaurátorstvím. Byly předneseny příspěvky týkající se digitalizace či představeny projekty a databáze zpřístupňující nejstarší knihy široké veřejnosti.

Zájemci se zúčastnili komentované prohlídky výstavy, kterou zrovna ve SNK připravili k tématu inkunábulí, tedy prvotisků. Kurátoři výstavy, Daniela Škulová a Martin Baloga, ji vytvořili na základě svých výzkumů, které vtělili i do dvou pozoruhodných publikací. Na výstavě byl kromě starých tisků vidět i knihtiskařský lis či dobové řemeslné nástroje a předměty vážící se k výrobě nejstarších knih.

Kontakt na autorku:

m.oprsalova.daskova@muzeumhk.cz

AI, peníze a rap

Vanda Vaničková

Generace Alfa, jíž se v Generačních pohledech letošní ročník věnuje, zahrnuje děti narozené mezi lety **2010 až 2024**. Napříč jednotlivými čísly jdeme od nejmladších zástupců k nejstarším; tentokrát jsem si povídala s **Járou narozeným v roce 2011**. Inu, povídala, spíš jsem přikyvovavala, protože s mnoha jeho názory a postřehy souhlasím. Uvidíme, co vy, milí čtenáři.

Během všech článků z této rubriky mám tendenci neustále do textu vpašovat upozornění, že problém nejsou digitální nástroje, se kterými děti a mladí lidé pracují. Klíčové je, k jakým návykům je v souvislosti s nimi budeme jako dospělí (rodiče, učitelé, knihovníci) vést. Toto mé přesvědčení mi Jára potvrdil, když jsme otevřeli téma **umělé inteligence**. Popisoval, jak k **využívání AI přistupují na jeho základní škole**. AI mají dovoleno používat ke **zefektivnění své práce**. Například každý deváták zpracovává závěrečnou práci na jím vybrané téma a AI mu může pomoci s návrhy, jak téma uchopit, strukturovat, na co nezapomenout apod., psát ale už samozřejmě musí každý sám. Žáci zároveň vědí, díky kterým webům si mohou zkontrolovat, zda se „nenechali inspirovat“ AI až moc (vysoká procentní shoda odevzdaného textu s textem generovaným AI). Mimochodem, **učitelé s žáky ve škole otevřeně mluví o tom, že často už při prvním čtení odevzdaných textů poznají, že ho nepsal onen žák**. Ať už podle slovní zásoby, stylu uspořádání textu nebo nějakého detailu, na který se učitel žáka ve škole doptá. Za mě je tohle příklad opravdu dobré praxe, jaký přístup této generaci při práci s AI věštopvat – vést k efektivnímu používání, ale nezavírat oči před možnými morálními poklesky například ve smyslu podvodu. Ale odmítnout ve škole AI jako celek jen kvůli možnosti použití při podvádění?! Pro mě slepá ulička, jež se společností jednou vymstí.

Když jsem Járovi nabídla hlavní charakteristiku generace Alfa – s nadsázkou se hovoří **o generaci s digitální DNA** – vůbec ji nerozporoval, doplnil ale zajímavý dovětek: **„Online jsme hodně, někdo až moc. Podle mě ale záleží na tom, co na internetu děláme a sledujeme.“** Přidal pak svůj příklad podporující názor, že by se na jejich trávení času v online světě nemělo nahlížet univerzálně. Nejsou dvě hodiny online jako dvě hodiny online. On sám má jako skoro každý kolem něj účet na TikToku a sleduje herní streamery, ale taky ho zajímá, jak to sám nazval, edukativní obsah. Někdy si hledá věci o motorkách, jindy o IT tématech nebo světě peněz, prostě o věcech, kterým chce porozumět a něco se o nich dozvědět. **„Myslím, že si každý z nás musí před rodiči obhájit, co na internetu dělá.“** Zní to jednoduše a ono to asi i jednoduché je. Důvěra, komunikace mezi rodiči a dětmi a budování odpovědnosti za chování v online světě jako základ zdravého vztahu k technologiím.

Příliš častý pobyt v online světě nevidí Jára jako problém u svých vrstevníků, ale jinde. Jako velmi rizikovou hodnotí konzumaci online obsahu u velmi malých dětí. **„U děcka je iPad průšvih. Neustále koukají na videa, třeba i u jídla nebo v kočárku. Jednak si na to zvyknou a pak vůbec neudrží pozornost, a za druhé i ten obsah vyloženě pro děti, třeba YouTube kids, není úplně v pohodě. Třeba jsou tam narážky pro dospělé anebo postavy s naschvál velkýma prsama a tak.“** K tomu lze jen dodat, že není asi úplně od věci občas pro lepší přehled nějakou tu tvorbu pro děti také zkontrolovat.

Jára byl v době rozhovoru téměř absolventem základního vzdělávání, proto mě zajímalo, v čem by se měla podle něj jeho generace (kromě povinného školního učiva) umět orientovat. Jednoznačně uvedl finance: **„Zdá se mi, že se v Čechách o penězích moc nemluví, třeba jaký má kdo plat.¹ A když ano, tak to není moc funkční.“**

1 Otázku vztahu ke mzdám a potřebu transparentní komunikace o platech zaznamenávám v článcích o generaci Z jako stěžejní téma docela často. Zdá se, že v tomhle pojedou alfy na stejné vlně.

Narážel na to, že se ve svém okolí, ale i v různých komentářích pod videi na internetu, setkává s lidmi, kteří se nechali nalákat na tzv. rychlé peníze. „**To jsou třeba videa, ve kterých vám někdo nabízí, že když si za 300,- zaplatíte rychlokurz tradingu, tak vám ukážou, jak vydělat velké peníze, nebo vás naučí investovat a vy pak zbohatnete. A to je prostě nesmysl, který vydělává na neznalosti.**“ Bohužel se podobné chytáky netýkají jen mladých lidí, obecně se mi zdá, že je důvěřivců bez špetky kritického myšlení mezi námi víc než dost. Opět jsme u toho, že nejde jen o věk a nástroje, ale **o trénink našich lidských schopností s nimi umět pracovat, číst mezi řádky a kriticky o věcech přemýšlet.** A tomu je třeba se učit a „těm potřebným“ s takovým učením a tréninkem pomáhat. Třeba i v rámci programů a aktivit v knihovnách.

Nerada bych, aby uveřejněné generační rozhovory vypadaly nereálně, respektive že vytáhneme z klobouku vždycky nějaké slušňáky a ty pravé alfy (a v loňském roce zetka), co jsou od rána do večera jen na mobilu a nic jiného je nezajímá, odmítáme zpovídat. Možná jich vážně ve společnosti není tolik, jak se zdá. Nebo jak se nás snaží některé zdroje přesvědčit.

Každopádně doplním, že Jára je i přes velice smysluplné názory úplně normální patnáctiletý kluk, sporták, hraje fotbal, baví ho počítače, motorky, poslouchá rap a sjíždí TikTok. Mimo chodem u českého rapu jsme se shodli, že je zbytečně moc vulgární a jeho interpreti mají na náš vkus až moc tetování. Ale to už je čistě subjektivní pohled. ☺

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

OKÉNKO

Na Valašsko za knihovnami i lidmi

Petra Řoutilová

Téměř přesně před rokem vyšel ve zpravodaji *U nás* článek kolegyně Adély Svobodové, pardubické krajské metodičky, s názvem *Jarní putování po jihomoravských knihovnách*. O tomto výletě, který pro knihovníky východočeského regionu připravil SKIP 08, jsem slyšela samou chválu. Krásné knihovny, aktivní knihovnice, skvěle připravený program, spousta zábavy... A pak se rozškřilo, že se pojede znovu, tentokrát na východní Moravu a Valašsko. Opět v dubnu. No... kdo by nejel?

A tak jsem 16. dubna 2026 ráno nasedla do autobusu a vyrazili jsme směrem na Moravu. Program byl opravdu nabitý. Během tří dnů nás čekalo devět knihoven. A co měly společného? Nebyla to velikost ani rozsah služeb. Byli to lidé. Respektive knihovnice a knihovníci, které jsme v nich potkali. Měli svoji knihovnu rádi, měli rádi lidi, kteří do ní chodí, a měli nápady. To je podle

mě základ. Samozřejmě jsou důležité i finance, vstřícný zřizovatel a pěkné prostory, ale osobnost knihovníka je alfa a omegou všeho. Bez ní by knihovna nikdy nebyla skutečným centrem obce. A ještě něco mě během celé cesty napadlo. Všichni měli odvahu. Jen málokdo by si totiž do knihovny pozval více než třicet kolegů z oboru a nechal je nahlédnout pod pokličku své práce.

První zastávkou byla oceněná Místní knihovna Halenkovice. Nové prostory získala vlastně díky nešťastné náhodě. Do původní budovy začalo zatékat, a když během Noci s Andersenem začaly ze stropu padat zářivky, bylo rozhodnuto. Architektonický návrh zpracovala architektka a halenkovická rodačka Zuzana Šalášková. Zajímavé je, že s návrhem začala už během studia. Interiér knihovny odkazuje na místní tradice. V podlaze jsou otištěny úryvky ze starých zpravodajů a dokumentů z obecního archivu, za výpůjčním pultem visí historická obecní pečť a v dětském

Místní knihovna Halenkovice

koutku se až ke stropu tyčí dřevěný strom s velkou obrazovkou. Knihovna sídlí v budově obecního úřadu a velkou výhodou je sousední multi-mediální centrum, kde pořádá řadu svých akcí.

Další zastávkou byla neprofesionální Místní knihovna Lidečko. Sídlí rovněž v budově obecního úřadu, tentokrát v nových podkrovních prostorech. Je bezbariérová, až na ochoz, kam by se asi neměli vydávat ti, kteří mají strach z výšek. Odměnou je ale příjemná chill zóna.

Na stejné chodbě se nachází také unikátní betlém Aloise Zádrapy. Měří šest metrů a tvoří ho více než tři sta vyřezávaných figurek. Je obdivuhodné, že jeho autor se do řezbářství pustil až po odchodu do důchodu a bez předchozích zkušeností. Klobouk dolů.

Poslední knihovnou prvního dne byla Masarykova veřejná knihovna Vsetín. Po rozsáhlé rekonstrukci byla otevřena teprve několik měsíců před naší návštěvou a ještě téměř voněla novotou. Sídlí v přestavěné komerční budově, jejíž součástí je

Masarykova veřejná knihovna Vsetín

také turistické informační centrum. Druhé patro patří dětem a mládeži, třetí dospělým čtenářům. Nejvíce mě zaujala prostorná čítárna, kde bylo možné posedět u kávy a zákusku.

V podvečer jsme se přesunuli do hotelu Bečva v Horní Bečvě. Po celodenním programu přišla vhod dobrá večeře, posezení s kolegy a pro zájemce i bowling. Bylo to příjemné zakončení prvního dne.

Druhý den ráno jsme zamířili do samotného srdce Valašska, do Obecní knihovny Nový Hrozenkov. Knihovna prošla v posledních letech

Valašský betlém v Lidečku

Kolařství Augustin Krystíník

Sál v Novém Hrozenkově

rozsáhlou rekonstrukcí a v podkroví vznikl nový sál pro knihovnu i obec. O to větší radost z nových prostor měla paní knihovnice Petra Valíčková, která během rekonstrukce působila v bývalé vrátnici JZD a musela si tam topit v kotli na tuhá paliva. Jak sama říká, nový sál by ještě potřeboval několik drobných úprav, ale proměna je opravdu výrazná.

Hned vedle knihovny sídlí firma Kolařství Augustin Krystyník. Její majitel je mimo jiné zapsán v Guinnessově knize rekordů za výrobu devět metrů dlouhé hokejky, která je zvětšenou kopií hokejky Jiřího Dopity.

Další zastávkou byla malá valašská obec Velká Lhota, spojená se jménem Jana Karafiáta, který zde na konci 19. století působil jako farář. Obecní knihovna, druhá neprofesionální na naší cestě, je součástí nového kulturního domu. Přivítaly nás zde paní knihovnice Miroslava Dobšová a paní starostka Jarmila Melichaříková. A přivítání bylo opravdu srdečné. Nejprve společný oběd v krásném sále, poté prohlídka útulné bezbariérové knihovny.

Velmi se mi líbila také energie paní starostky. Když jsme po návštěvě nasedli zpět do autobusu, sedla do svého auta a zavedla nás na nádhernou vyhlídku, odkud jsme mohli obdivovat vsetínské vrchy. Byl to milý bonus, který v programu nikdo nečekal.

Z klidné vesnice jsme se přesunuli do Rožnova pod Radhoštěm, kde nás v rozšířené a zre-

Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm

konstruované městské knihovně přivítal její ředitel Pavel Zajíc. Provedl nás celou moderní, plně automatizovanou knihovnou, která v roce 2024 získala titul Městská knihovna roku.

Knihovna je vzdušná, přehledná a promyšlená do detailů. Součástí je také rozlehlá zahrada, o kterou se knihovna sama stará. Myslím, že nejen mě zaujal balkon v prvním patře, který přímo vybízí zastavit se na chvíli s knihou.

Na závěr dne nám ještě zbyl čas na prohlídku Valašského muzea v přírodě. Počasí nám přálo, a tak byla příjemnou tečkou za dalším nabitým dnem.

Poslední den jsme sbalili kufry a vyrazili do posledních tří knihoven. Začali jsme tou největší, Městskou knihovnou Valašské Meziříčí. Ta od roku 2019 sídlí společně s kinem a občanskou poradnou v jedné budově a patří mezi moderní knihovny, které návštěvníka zaujmou hned při vstupu.

Paní ředitelka Zdeňka Smahlová nás provedla všemi patry a představila provoz knihovny. Hned v přízemí nás přivítala návratová linka s autem Bedříškou. Přestože při zařizování interiéru nespolupracovali s architektem, skoro bych tomu nevěřila. Knihovna působí velmi promyšleně, útulně a nabízí řadu zákoutí, kde si člověk může v klidu sednout s knihou nebo časopisem.

Právě tady jsme se rozloučili s Valašskem a zamířili do dvou posledních knihoven, tentokrát už v Olomouckém kraji.

Nejprve jsme navštívili pobočku Obecní knihovny Hlubočky v Mariánském Údolí. Nová knihovna byla otevřena v roce 2025 v prostorách kulturního domu a působí velmi příjemným dojmem. Je důkazem toho, že i menší obec může vytvořit moderní a dobře fungující knihovnu.

Poslední zastávkou naší studijní cesty byla Obecní knihovna Charváty, která sama sebe označuje jako „knihovnu plnou zážitků“. Sídlí ve zrekonstruované budově bývalé pošty a na první pohled bylo vidět, že v ní žije nejen knihovní fond, ale i místní komunita. Velkou radost nám udělala výstava dětských obrázků, které paní knihovnice Petra Stučková pravidelně posílá do výtvarných soutěží.

Studijní cesta po moravských knihovnách byla opravdu taková, jak se o ní vyprávělo už loni.

Během tří dnů jsme navštívili devět knihoven, z nichž byla každá jiná. Lišily se velikostí, prostory i zázemím. Přesto měly něco společného. Byli v nich lidé, kteří svoji práci dělají s chutí, mají rádi své čtenáře a neustále přemýšlejí, jak svou knihovnu posunout zase o kousek dál. Právě to pro mě bylo největší inspirací celé cesty.

Poděkování patří SKIP 08 a především Martě Peškové Staníkové, která celou studijní cestu připravila s velkým nasazením, nadhledem a smyslem pro humor. Díky patří také Janě Hamplové, která se na organizaci celé akce významně podílela.

A teď se nabízí už jen jediná otázka. Kam přistě? ☺

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

KDO JE

Na skok do Trutnova za Lenkou Trejbalovou

Vanda Vaničková

Na podzim loňského roku došlo v Městské knihovně v Trutnově ke střídání stráží. Novou ředitelkou je Lenka Trejbalová, které jsem položila pár zvědavých otázek.

POZOR, NÁSLEDUJE SPOILER (trochu slangu ze světa filmů, seriálů a knih): Jak je z odpovědí vidno, stejně jako samotná nabídka knih je pro Lenku Trejbalovou důležitá také i atmosféra, kterou knihovna vyzařuje, a náruč, již otvírá návštěvníkům i zaměstnancům.

Jak jste si od října zvykla na oslovení paní ředitelko?

Upřímně řečeno, ze začátku to pro mě bylo trochu nezvyklé. Člověk si na nové oslovení i roli musí chvíli zvykat. Postupně jsem si ale uvědomila, že za tím oslovením je především připomínka odpovědnosti, kterou ta role přináší. Stále si však zakládám na otevřené a neformální komunikaci.

Co považujete za svou největší motivaci pro přihlášení se do výběrového řízení na novou pozici?

Lákala mě možnost ovlivnit, jak bude knihovna fungovat dál. Knihovnu vnímám jako místo, kam lidé chodí nejen za knihami, ale i za setkáváním a inspirací. Chtěla jsem přispět k tomu, aby byla moderní, otevřená a přívětivá.

Předpokládám, že u kandidátů se sleduje jejich vize, jak by knihovnu rozvíjeli. Zeptám se ale obráceně – jaká by knihovna pod vaším vedením být neměla? Čeho se například chcete vyvarovat?

Rozhodně bych nechtěla, aby knihovna působila uzavřeně nebo odtazitě. Neměla by být místem, kam se lidé bojí přijít nebo kde mají pocit, že „tam nepatří“. Chci se vyvarovat stereotypu, neochoty ke změnám a také přílišné formálnosti, která může odrazovat nové návštěvníky. Naopak usiluji o prostředí, jež je živé, vstřícné a reaguje

na potřeby návštěvníků. Je pro mě důležité, aby se tu každý cítil vítaný.

Mohou návštěvníci nebo zaměstnanci knihovny zaznamenat něco, co už „jde vyloženě za vámi“?

Myslím, že postupně ano. Jednou z věcí, na které mi záleží, je zpříjemnění prostředí knihovny, aby se u nás lidé cítili dobře a rádi se vraceli. Konkrétním krokem tímto směrem je například připravovaná rekonstrukce dětského oddělení, která zahrnuje výměnu podlahových krytin, nový nábytek i výmalbu. Věřím, že příjemné a inspirační prostředí může výrazně ovlivnit vztah dětí ke čtení.

Stejně důležitá je pro mě i spokojenost zaměstnanců. Chci, aby se v práci cítili dobře a chodili sem s chutí. Spokojený tým je podle mě základem fungující knihovny a přirozeně se to odráží i ve vztahu k návštěvníkům.

Který typ literatury nebo autor je vaše srdcovka?

Mám ráda knihy, co člověka přimějí se na chvíli zastavit a zamyslet. Konkrétní výběr se u mě mění podle nálady a období, což je na čtení to krásné.

Trutnov vnímám hlavně jako bránu do Krkonoš. Jak to máte s Krkonošemi vy? Lyžujete, chodíte na túry, nebo úplně jinak?

Krkonoše mám moc ráda – vlastně jsem se sem přistěhovala před 18 lety. Ráda chodím na túry a v zimě si s chutí zalyžuji nebo jdu na běžky. Nejbližší mám k Rýchorám, kam se ráda vracím, protože je tam klid a krásná příroda. Je to pro mě ideální místo na odpočinek a načerpání energie.

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

Marie Otavová a 10 let v Univerzitní knihovně UHK

Vanda Vaničková

V každé knihovně se bez ohledu na její zaměření do atmosféry propisuje zápal a elán zaměstnanců, potažmo jejího vedení. O nadšení pro její práci není u Marie Otavové z Univerzitní knihovny UHK pochyb. Mimochodem – kromě práce v knihovně působila jako hodnotitelka krajského kola SOČ v Královéhradeckém kraji a do letošního roku zastupovala vysokoškolské knihovny v redakční radě časopisu Čtenář. Je autorkou a spoluautorkou řady publikací, příspěvků do sborníků a bezpočtu článků věnovaných regionálním osobnostem, je rovněž držitelkou Ceny Egona Ervína Kische za významné dílo literatury faktu.

Hlavní pracovní náplní v univerzitní knihovně je poskytování služeb akademickým pracovníkům a studentům. Co by se dalo říct, že děláte nejčastěji?

Nejčastěji pomáháme s výběrem literatury, se zabezpečením literatury prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby. Protože studenti i akademičtí pracovníci využívají Národní digitální knihovnu a databáze předplácené z projektu MŠMT CzechELib, je naším důležitým úkolem zaškolit je pro práci s databázemi, aby si dokázali najít relevantní zdroje literatury. Zvláštní zřetel klademe na tvorbu rešerší a oblast citační etiky, obě kompetence jsou potřeba pro psaní odborných textů. Podporu poskytujeme také doktorandům a akademickým pracovníkům, aby měli aktuální zdroje informací pro přípravu výuky, publikování či zdroje literatury pro vědeckou práci.

Je součástí práce v univerzitní knihovně něco, o čem by laik ani netušil, že spadá do vašich kompetencí?

Důležitým posláním je informovat akademické pracovníky, kde mohou publikovat díky poskytovaným tokenům buď zcela zdarma, nebo s vý-

Zdeněk Svěrák na Knižním veletrhu v roce 2024

raznou slevou. Univerzitní knihovna má dále pod svými křídly nakladatelství Gaudeamus, které ročně vydá několik desítek publikací, především sborníků, skript a studijní literatury nejčastěji z produkce univerzity. Možná ne všichni vědí, že pravidelně realizujeme souvislé praxe pro studenty, budoucí knihovníky, SŠ Hradební v HK. Velmi často si naši knihovnu vybírají kolegové ze zahraničních univerzit v rámci Erasmus + Staff Mobility For Training. Během těchto stáží si vyměňují zkušenosti v oblasti poskytovaných služeb, knihovního systému, nákupu elektronických informačních zdrojů i podpory v režimu Open Science.

Prozradila jste, že knihovnu na UHK rozhodně nelimituje jen akademické prostředí a „knihovni brány máte všem otevřené“ – jak to vypadá v praxi?

Máme velikou radost, když například studenti univerzity třetího věku využívají služeb knihovny i po skončení studia. Mimořádný zájem veřejnosti sledujeme každoročně během Noci vědců. Například přednášky RNDr. Vladimíra Sochy z oblasti paleontologie zaujaly děti, dospělé i studenty tak, že sál auly „praskal ve švech“. Pravděpodobně nejnavštěvovanější událostí je Knižní veletrh, kdy nás svojí přízní zahrnují návštěvníci všech věkových kategorií i profesních zájmů.

X. ročník Knižního veletrhu: akt udělování ocenění publikacím vydaným na UHK

Když se ohlédnete za svým desetiletým působením na UHK, co by byly takové vaše profesní milníky?

Určitě deset ročníků Knižního veletrhu, jehož I. ročník jsme uspořádali v roce 2016. Lákadlem jsou vždy hlavní hosté, jako například režisérka a scenáristka P. Slancová, autorka publikací a scenáristka mezinárodních filmových projektů M. Zlatníková, spisovatel, publicista M. Viewegh (2019), autoři detektivek M. Macková a M. Jareš (2020), historici P. Čornej a O. Felcman (2022), spisovatelka a překladatelka A. Mornštajnová (2023), scenárista, dramatik a herec Z. Svěrák, (2024) a spisovatelka, dramatička a publicistka K. Tučková (2025). Za další klíčovou událost považují rozhodnutí zapojit se do **projektu CARDS**, jehož hlavní prioritou je pořízení moderní platformy na správu tištěných, digitálních a elektronických zdrojů.

V roce 2025 se Univerzitní knihovna UHK stala hostitelskou institucí pro pořádání celostátní knihovnické konference **Bibliotheca academica** a i v poměrně malém týmu se podařilo ve spolupráci s Univerzitou Pardubice a Asociací knihoven vysokých škol zrealizovat s velkým úspěchem náročnou a odbornými příspěvky bohatě koncipovanou konferenci.

Ráda bych ještě zmínila, co bylo pro mne osobně pravděpodobně nejvýznamnějším obohacením. Jednalo se o zahraniční exkurze AKVŠ

(Dánsko a Německo – Hamburk, Kolding, Aarhus, Odense; Nizozemsko – Utrecht, Amsterdam, Rotterdam, Delft) a tato zkušenost mi přinesla mnoho inspiračních zdrojů, z nichž ne všechny lze uplatnit v našich podmínkách, ale je důležité o nich vědět.

Neustále se pohybujete mezi mladými lidmi, kteří pracují s informačními zdroji. Jak se jim to postupem času a s neustále se zlepšujícími digitálními technologiemi daří?

Jsem přesvědčena, že mají pokročilé dovednosti práce s digitálními technologiemi a pohybují se velmi obratně v digitálním světě. V současné době využívají všechny zdroje – tištěné, elektronické i digitální. Na e-knihách oceňují například možnost zvětšit písmo, zvolit jazyk, zvýraznit si text, mít knihu stále nablízku v mobilním telefonu, pracovat s ní na počítači na UHK nebo s využitím vzdáleného přístupu z prostředí domova. Studenti historie, politologie, dějin umění, sociologie a uměleckých oborů přesto obvykle stále preferují zdroje tištěné, zatímco studenti exaktních

věd (matematiky, informatiky, ekonomie, fyziky, chemie a přírodovědných oborů) využívají stále častěji zdroje elektronické a digitální.

Poslední otázka není profesního rázu, ale u literatury zůstane – jaké knížky nebo příběhy máte ráda?

Mým oblíbeným žánrem je literatura faktu, ráda se dozvídám nové informace v nových souvislostech, dále detektivní žánr i literatura o historii a umění. Protože k mým velkým zálibám patří cestování a obdiv ke kulturnímu dědictví, ráda zalistuji bohatou kolekci publikací Toulavá kamera nebo Modrá krev. Mám ráda také monografie věnované významným osobnostem, takže se vracím například k Madeleine Albrightové *Madeleine / Nejlepší ze všech možných světů* nebo Miroslavě Burianové *První dáma elegance / Hana Benešová*. Když potřebuji relaxovat, sáhnu po současné literatuře (například A. Mornštajnová, P. Hartl nebo K. Tučková).

Kontakt na autorku: VandaV@seznam.cz

Rozhovor s Oldřichem Suchoradským

Václav Franc

Před lety jste získal právem cenu „Jivínské-ho Štefana“ za dlouholetou kulturní činnost, neboť jste angažován v celé řadě aktivit, a to nejen kulturních. Kde na všechny své činnosti berete čas?

Je pravda, že jsem toho v životě dělal hodně. S přibývajícímí léty už moje aktivity nejsou zase tak moc četné. Už od školních let jsem měl pestrou paletu zájmů a činností. Jak bylo mezi námi školáky zvykem, sbíral jsem známky, nálepky z krabiček od sirek, autogramy a rukopisy známých osobností, hrál jsem na piano, jako samouk jsem se naučil hrát na kytaru, hodně jsem jezdil na kole, fotografoval a také hodně četl. Vedli mne k tomu rodiče a později, když jsem dospěl, tak to vše bylo dáno mojí učitelskou profesí, kde se

samozřejmě předpokládá, že učitel je „vševěd“ a umí všechno a rozumí všemu. Dalším důvodem byla moje celoživotní filosofie. Myslím si, že čím víc má člověk zájmů a aktivit, tím je menší pravděpodobnost, že je v životě neúspěšný. Případný neúspěch v jedné oblasti si okamžitě vykompenzuje úspěchy v jiné oblasti zájmů. A ten čas? Když člověk chce něco dokázat, tak si na to čas vždycky nějak najde. Je to v tom, jak si uspořádá časový režim během každého dne.

S vašimi články se setkávám v nejrůznějších novinách. Píšete např. do knihovnicko-informačního zpravodaje Královéhradeckého kraje U NÁS, kde se zabýváte problematikou knihovnictví. Víím, že jste byl knihovníkem v malé obci Mlýnec nedaleko Kopidlna.

Knihovníkem ve Mlýnci jsem byl od roku 1970,

kdy v obci byla zrušena škola a přitom byly sloučeny školní a obecní knihovna. Já se v té době oženil a do obce jsme se s manželkou nastěhovali. Pan řídící Koudelka se školou z obce naopak odešel a já funkci knihovníka po něm „zdědil“. Měl jsem tu možnost ji vést až do roku 2012.

O jakou literaturu byl na venkovské knihovně největší zájem? Musel jste často čtenářům radit, co si půjčit, nebo měli jasno, co si chtějí půjčit? A platilo ještě na vsi, že kantor je takovou „děvečkou pro všechny“ (myslím tím, že obstarává knihovnu, píše kroniku, organizuje kulturu atd.)?

Když končila ve Mlýnci škola, tak pan řídící napočítal 25 funkcí a různých povinností, které zde tehdy zastával. Tak to by dnes už nikdo nedělal. Něco z té porce povinností mi tehdy jako mladému učiteli předal a jednou z nich byla i funkce knihovníka. Zájem o knížky byl rozmanitý a příliš se nelišil od zájmů čtenářů velkých knihoven. Čtenáři dodnes chtějí hlavně novinky a časopisy. Četli rádi romány, ale i naučnou literaturu a půjčovali si hodně knížky s fotografiemi. V naší knihovně jsme měli všechny knihy ve volném výběru, takže si každý návštěvník mohl vybrat knížku sám a podle svého vkusu. Ale pokud mne někdo požádal o radu či pomoc s výběrem, tak jsem mu rád vyhověl.

A jaké knihy jako čtenář preferujete? Máte své oblíbené autory? Které?

Jako čtenář jsem v dětství přečetl všechny verneovky a mayovky, později už jako student jsem miloval klasiku, jako je Jirásek, Rais, Němcová. Když jsem se stal knihovníkem, tak jsem musel začít číst všechno, co jsem v knihovně čtenářům půjčoval. Nemohl jsem přece půjčovat knihy a neznat jejich obsah. Přečíst vše, co knihovna nabízela, nebylo dopodrobna možné stihnout. Naučil jsem se proto metodu globálního

Vyhlašení finále soutěže knihoven v Prievidzi, knihovník Mlýnce první zleva

Knihovna v Mlýnci u Kopidlna 1998

Nové prostory v bývalé škole po zrušení obchodu v přízemí, po roce 2015

čtení, kdy mi stačí jen několik minut listování v nové knize, abych pochopil obsah knihy a styl spisovatele, jakým ji napsal, a tím rozhodl, komu z konkrétních čtenářů ji mohu nabídnout. Mám-li čas, tak si občas a výjimečně večer před spaním čtení „vychutnám“. Zbožňuji memoárovou literaturu, ale nikoliv čtení bulvárního typu. Na to je v mém nabitém čase příliš málo místa, abych se tomuto druhu čtení nějak věnoval. Myslím si, že taková četba do slušné knihovny, která má vedle pobavení čtenáře i nenásilně vychovávat, vůbec nepatří. Avšak není třeba to brát striktně a bez výjimky. Na přilákání nového čtenáře k pravidelné návštěvě knihovny se to někdy správci knihovny i vyplácí. A moji oblíbení současní autoři? Tím by knihovník neměl nějak strádat. Žádné takové kritérium nemám. V poslední době jsem třeba četl, pokud si dobře vzpomínám, Klímovo Moje šílené století nebo Seifertovy Všechny krásy světa.

Jste i učitelem, takže máte kontakt s mladou generací. Jaké předměty jste učil či učíte? Jak dnešní děti podle vás čtou? Jak vnímáte nastupující generaci? Čím se liší třeba od dob, kdy jste začínal učit?

Je úsměvné, že odborně jsem učitelem matematiky a fyziky a v letech před důchodem jsem učil hlavně informatiku. To jsou moje životní protiklady, že jako člověk technicky zaměřený jsem se mimo školu angažoval v oboru svému pedagogickému zaměření hodně vzdáleném. Byl to však můj cílený záměr, který mi pomáhal zůstat stát pevně na zemi a nepodlehnout profesní

Svatba 1968 - po obřadu na jičínském náměstí

Návštěvníci knihovny s knihovníkem (vlevo)

deformaci. A co jsem si na své knihovnické práci cenil nejvíce, bylo to, že jsem měl šanci setkávat se ve své knihovně s lidmi ze svého blízkého okolí a prostřednictvím společného zájmu o knihy s nimi hovořit o jejich každodenních starostech. Říká se, že je to dnes s mladou generací, a s dětmi zvláště velmi těžké. Ze zkušenosti učitele i knihovníka musím napsat, že děti se zas až tak moc s roky nemění. Je třeba si však přiznat, že se změnila celá naše společnost, která se přeorientovala jenom na peníze. Hledá v tom rychlý a jediný možný efekt v jakékoliv činnosti. Podstatně se změnili rodiče dětí v tom, jak vychovávají své děti. Dříve je vedli k ušlechtilým zálibám a většinou je dělali aktivně spolu s nimi. Dnes děti nejčastěji odloží k počítači nebo jim pustí něco na DVD a místo hračky jim dají do ruky nejčastěji mobil nebo jim pustí něco v televizi. To ale není rodičovská výchova v tom pravém slova smyslu a výsledek takového přístupu k výchově vidíme kolem sebe ve škole, ale i v knihovnách denně. Maminky s dětmi si po večerech již nečtou knížky ani spolu nehovoří o problémech, které ve svém životě mají. Často místo toho žijí jenom tak vedle sebe

a vymlouvají se na to, že na takový způsob komunikace nemají čas a sílu. To jsou však jen trapné výmluvy...

Vaše aktivity jsou obdivuhodné, jak vás v nich podporuje rodina?

Bez podpory rodiny, v první řadě mojí manželky, bych svoje aktivity nikdy nemohl dělat. I když

mne zpočátku od rozšiřování okruhu mých zájmů spíš zrazovala, pokud jsem začal cokoliv dělat, tak časem moje „úlety“ nejen tolerovala, ale často se mnou dokonce spolupracovala a pomáhala mi. Tak třeba vedení mladých šachistů, činnost, kterou jsme dělali spolu víc než 40 let a po mém vážném onemocnění, kdy jsem musel své aktivity omezit, dalších 12 let vedla děti v královské hře na kopidlenské škole sama dál.

Přeji vám hodně zdraví do další činnosti, ale ještě za závěr si dovolím poslední otázku: Vším, čím jste byl, byl jste rád?

Na vaši poslední otázku jsem se snažil odpovědět v obsahu celého rozhovoru. Rád jsem vždy pracoval s lidmi a mezi lidmi. Snažil jsem se, abych příliš nepředváděl sám sebe, ale ne-

chával jsem za sebe hovořit výsledky svojí práce. To bylo krédo už našeho velkého Učitele národů J. A. Komenského, které jsem si kdysi přečetl v jeho muzeu v Uherském Brodě a které jsem kdysi navštívil jako mladý začínající učitel. Dokázat smysl a kvalitu své práce se dá velmi prostě, hovoří za ni její výsledky. A je jedno, zda jsem se přitom pohyboval mezi šachisty, učiteli, knihovníky nebo správci počítačových sítí. Všude žijí a pracují lidi se zájmem o svůj obor či koníčka. Lidi morálně silní a slušní. Je radost s nimi spolupracovat a pomáhat jim a nechat se jimi inspirovat. Jsem rád, že i v tom současném politickém marasmu takové spolupracovníky a nadšence stále ještě při svých činnostech potkávám.

Kontakt na autora: franczub@seznam.cz

ŠKOLNÍ KNIHOVNY

Knížka do lavice: podpora společného čtení ve školách

Zdenka Hochmanová

V rámci projektu Spolupráce školních knihoven představujeme za Knihovnu města Hradec Králové inspirativní aktivity, které propojují podporu čtenářské gramotnosti se spoluprací mezi knihovnami a školami. Jedním z úspěšných projektů je bezesporu Knížka do lavice, který jsme v knihovně zahájili v roce 2022. Cílem projektu je podpořit společné čtení žáků během čtenářských dílen a dalších aktivit zaměřených na rozvoj čtenářství. Knihovna nabízí školám zdarma soubory aktuálních a oblíbených dětských knih, určených především pro žáky 2.–5. tříd. Každý soubor může obsahovat až 29 výtisků jednoho

titulu a škola si jej může vypůjčit na tři měsíce. Projekt se každoročně rozrůstá o nové tituly a v loňském roce se zapojilo již 23 škol z okresu Hradec Králové. Důležitou součástí projektu jsou jasně nastavená pravidla, rovný přístup ke službě a vzájemná důvěra, založená na odpovědnosti a spolehlivosti obou stran.

Proč projekt vznikl?

Knížka do lavice vznikla jako podpora společného čtení ve školách a zároveň jako možnost doplnit či nahradit starší třídní soubory knih, které již neodpovídaly současným čtenářským zájmům dětí. Chtěli jsme učitelům nabídnout možnost pracovat při společném četbě s aktuálními tituly, které bývají v běžném fondu knihov-

ny často zastoupeny pouze jedním nebo dvěma výtisky.

Stejně jako podporujeme orientaci učitelů, rodičů i žáků v současné dětské literatuře prostřednictvím seznamů doporučené četby, chtěli jsme školám umožnit vybírat si knihy, které děti skutečně znají, vyhledávají a rády čtou.

Jak vybíráme knihy do souborů?

První nabídka vycházela ze statistik výpůjček, oblíbenosti jednotlivých titulů a dlouholetých zkušeností dětských knihovnic. Mezi první zařazené knihy patřily například *Harry Potter*, *Gorila a já*, *Pan Smraďoch*, *Stela a 16 huskyů*, *Záhada školní půdy* nebo *O líné babičce*.

Postupně jsme začali více zohledňovat také zpětnou vazbu pedagogů a samotných žáků. Díky tomu se do nabídky dostaly například žádané tituly ze série *Prašina* nebo komiks *Hrnečku, vař!*, jehož zařazením jsme chtěli zároveň podpořit vnímání komiksu jako plnohodnotné součásti dětského čtenářství.

Důležitým zdrojem inspirace jsou dotazníky, které pravidelně rozdáváme učitelům využívajícím službu. Ptáme se v nich, jaké knihy jim při společné četbě chybějí a o jaké tituly by měli zájem. Z posledních vyhodnocení například vyplynula potřeba rozšířit nabídku i pro starší žáky. Ukázalo se, že společné čtení má své místo i na druhém stupni základních škol, zejména při práci s náročnějšími tématy, jako jsou válka, nesvoboda nebo společenské problémy.

Co chystáme dál?

V následujícím období plánujeme rozšířit projekt nejen o nové knihy, ale i o metodické listy k jednotlivým titulům. Pedagogové tak získají připravené podklady pro práci s knihou a další inspiraci pro čtenářské dílny. Pokud ve své knihovně uvažujete o budování podobných knižních souborů, osvědčily se nám tři základní zdroje pro výběr knih:

- statistiky výpůjček a oblíbenosti titulů,
- zkušenosti knihovníků pracujících s dětskými čtenáři,
- potřeby a doporučení učitelů.

Více informací o projektu naleznete na stránkách [Knížka do lavice](#).

V případě zájmu o sdílení zkušeností nebo konzultaci projektu se můžete obrátit na Petru Kuchařovou z dětského oddělení Knihovny města Hradce Králové na adrese detske@knihovna-hk.cz.

Kontakt na autorku:
Hochmanova@knihovnahk.cz

Tři role, jeden společný cíl: vést děti ke čtení

Anna Martinková

Čtení je jednou ze základních dovedností, která formuje osobnost člověka. Otevírá dveře k poznání, rozvíjí fantazii i schopnost porozumět světu kolem nás. Pro někoho je kniha cestou za dobrodružstvím, pro jiného únikem od každo-

denních starostí nebo příjemným odpočinkem po náročném dni. Právě proto věřím, že knihy a knihovny mají v životě lidí nezastupitelné místo.

Již čtrnáctým rokem působím jako knihovnice v obecní knihovně v Bystřici. Když se ohlédnu zpět, ani se mi nechce věřit, jakou cestu jsme ušli – od malé knihovny na obecním úřadě až po

moderní knihovnu sídlící v budově mateřské školy. Dnes si jen těžko dokážu představit obec bez knihovny. Mám radost, že úsilí věnované rozvoji bystřické knihovny nezůstalo bez povšimnutí a dočkalo se ocenění jak na krajské, tak i celostátní úrovni. Právě zkušenosti získané v obecní knihovně mě později přivedly i ke školní knihovně.

Letos jsem se připojila ke kolegyni v péči o školní knihovnu. Přestože jde o další práci navíc, vnímáme ji jako důležitou součást školy. Školní knihovna sice má svůj fond i své místo ve škole, ale evidence knih probíhala pouze ručně v sešitu. Rodiče neměli možnost zjistit, jaké knihy knihovna nabízí, a ani žáci se v nabídce nemohli jednoduše orientovat. Postupně jsme si s kolegyní uvědomily, že vedle samotné správy knižního fondu potřebujeme najít řešení, které bude přehledné, dostupné a zároveň finančně nenáročné. Naším cílem bylo propojit školní knihovnu s online katalogem, aby se v její nabídce mohli snadno orientovat nejen žáci a učitelé, ale také rodiče. Právě při hledání vhodných řešení a inspirace pro další rozvoj školní knihovny pro nás bylo velmi přínosné setkání s Bc. Editou Vaníčkovou Makosovou z Národní pedagogické knihovny v Praze. Její zkušenosti, praktické rady a sdílení příkladů dobré praxe nám pomohly lépe si ujasnit, jakým směrem se chceme vydat.

A tak se v mém pracovním dni prolínají tři role – učitelka, školní knihovnice a knihovnice obecní. Den začínám ve třídě, o přestávkách pokračuji ve školní knihovně a odpoledne otevírám dveře té obecní. Možná se někomu může zdát, že skloubit všechny tyto role není možné. Já však často říkám, že všechno je především o lidech. O jejich ochotě spolupracovat, pomáhat si a hledat společnou cestu. A také o práci, která často není na první pohled vidět, ale bez ní by nic nefungovalo. Za každou hodinu, kdy je knihovna otevřená veřejnosti, stojí dost hodin příprav, organizace, evidence knih, plánování akcí a další drobné práce v pozadí. V tom je práce knihovníka velmi podobná práci učitele – i za každou vyučovací hodinu se skrývá spousta času a energie, které běžný návštěvník nebo žák nevidí.

Věřím, že školní i obecní knihovna nejsou jen místem, kde jsou uložené knihy. Jsou prostorem pro objevování, inspiraci, setkávání a radost ze čtení. A právě v tom spočívá smysl všech tří rolí, které mám možnost propojovat. Přestože každá z nich přináší jiné výzvy, všechny spojuje jedna společná myšlenka – pomáhat dětem nacházet cestu ke knihám, příběhům a celoživotnímu vztahu ke čtení.

Kontakt na autorku:

knihovna.bystrice@gmail.com

REGIONÁLNÍ POKLADY

Nejstarší dochovaný královéhradecký tisk

Martina Opršalová Dašková

Blažej Borovský z Borovna byl kazatel, evangelický duchovní v Černilově a Holohlavech a spisovatel několika knih. Jednou z nich je dvoudílná a česky napsaná práce **Hypomnema epistolarum quae diebus dominicis**, tj. Výklad nedělních epištol. Mohli bychom pro jeho knihu využít i slova postila, jehož smyslem je také výklad liturgického a biblického textu knězem.

Kniha byla vydána v roce 1617 v Hradci Králové u tiskaře Martina Kleinwechtera.

Jedná se tak o nejstarší dochovaný královéhradecký tisk. Vazba se zachovala původní, kožená na dřevěných deskách se zbytky spon. Kůže je zdobena slepotiskem, tedy technikou, kdy je horkým razidlem do kůže vytlačen ornament.

Chybí původní titulní list prvního dílu, a proto jej kdosi nadepsal rukou. Stránka je sice napsá-

na krasopisně s použitím červené a černé barvy, ozdobných linek a propracovaných detailů, ale zároveň také s několika pravopisnými chybami.

První díl zahrnuje výklady a kázání od první adventní neděle po seslání Ducha svatého, tj. jedná se o Letnice, tedy padesátý den po Velikonocích, a je věnován Adamu Erdmanovi a Vilémovi Trčkům z Lípy. Druhý díl je dedikován Marii a Johanně Trčkovým z Lípy a jejich otci Janu Rudolfovi Trčkovi z Lípy a jedná se o kázání od svaté Trojice do adventu.

V předmluvě prvního dílu, věnované čtenářům, hovoří autor o potřebě číst, studovat a psát výklady, tj. postily pro potěchu a poučení laiků a k větší slávě Boží. Nicméně zajímavé jsou zde zejména autorovy osobní vsuvky, které nám dávají nahlédnout do jeho života a myšlení. Například lamentoval nad tím, že se mu první exemplář knihy ztratil, protože ho dal přečíst jedné slavné paní. Jenže potenciální mecenáška knihu kamsi nenávratně založila, a tak ji musel napsat znovu.

Hořekoval též nad cenou 300 míšeňských kop, kterou musel zaplatit, aby kniha mohla vyjít. Za tuto cenu by si mohl koupit například předměstský dům. Obočí pomyslně zdvihal též nad přístupem nejmenované vrchnosti. S jistou dávkou pravděpodobnosti bychom mohli usuzovat,

že se jedná o rod Trčků, kterým dedikoval svou knihu. „*Nevděčnosti veliká mocnářův, potentátův a boháčův tohoto světa: Majíc býti pěstounové církve a služebníkův Božích ochráncové a fedrovníci, daleko se od tohoto Páně poručení vzdalují. Neboť když se jim nějaká pobožná, církvi Boží i obecnému dobrému užitečná práce sepíše a dedikuje, jim i jejich potomkům k jménu a slávě, málo sobě toho váží a nerci-li za to nějakou odměnu, ba někteří ani nepoděkují.*“

Další výtky směřují k neupřímným kněžím a spolubratřím, kteří ho pomlouvají, nechce se jim pracovat nebo jsou lakomí. „*Mnozí jsou bohatí, a než by pro Boha a jeho slávu i vzdělání církve deset kopiček vynaložili na pobožný traktát, raději by nevím, co učinili.*“

Na konci knihy se nachází Borovského erb a prostá báseň: „*Ač lidé neupřímní i závistiví, Božího štěstí i žehnání mi nepřejí, já však s prostá na ně nehlédám, když Boha při mně za ochránce mám.*“

Na závěr je nutno říci, že tato kniha je uložena ve sbírce starých tisků Muzea východních Čech v Hradci Králové.

Kontakt na autorku:

m.oprsalova.daskova@muzeumhk.cz

POZNÁMKY

POZNÁMKY

POZNÁMKY

Studijní cesta po moravských knihovnách se SKIP 08

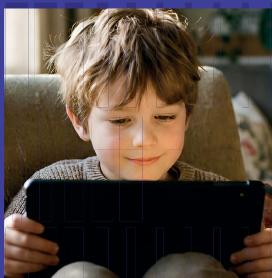

Do čísla přispěli:

Bc. Vladimíra Buchtová – Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, **BcA. Štěpán Bureš** – Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně, **Mgr. Martina Opršalová Dašková** – Knihovna Muzea východních Čech v Hradci Králové, **MUDr. Václav Franc** – zubař a literát, **Mgr. Barbora Grečnerová** – Knihovna Václava Havla, **Mgr. Michaela Hašková** – Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, **Mgr. Olga Hájková** – Knihovna Krkonošského muzea, **Mgr. Zdenka Hochmanová** – Knihovna města Hradce Králové, **Ester Horáková** – starostka obce Podbřezí, **Mgr. Adam Hošek** – Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně, **Bc. Kateřina Hubertová** – Knihovna města Hradce Králové, **Adéla Jirků** – studentka 2. ročníku Informačních studií a knihovnictví na FF UK, **Mgr. Lucie Kadlecová** – Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. Tereza Karlová** – Městská knihovna Jaroměř, **Bc. Erika Koukalová** – Městská knihovna v Hulíně, **Mgr. et Bc. Agnieszka Ewa Lamr** – Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, **Mgr. Marta Lelková** – Městská knihovna Broumov, **Bc. Anna Martinková** – Knihovna Bystřice, **PhDr. Marie Otavová** – Univerzitní knihovna Univerzity Hradec Králové, **Jana Rytina, DiS.** – Knihovna Kopidlno, **Mgr. Petra Řoutilová** – Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, **Bc. Eva Semrádová** – Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, **Bc. Jolana Schöningerová** – Městská knihovna Smiřice, **Mgr. Markéta Šolcová** – Knihovna Břetislava Kafky Červený Kostelec, **Margita Štěpánková** – Knihovna Kaplice, **Pavel Švaninger** – Knihovna města Hradce Králové, **Markéta Tučková** – Obecní knihovna Batňovice, **Bc. Kamila Vališová** – Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.** – lektorka dalšího vzdělávání, **Ing. Veronika Žižková** – vedoucí odboru rozvoje města Kopidlno, **Mgr. Veronika Žočková** – Knihovna města Hradce Králové.

1000 podob čtení. ∞ radosti.

Oslavte s námi 30. Týden knihoven

www.tydenknihoven.cz